

Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan

EFOP-1.6.3 -17-2017-00013

Békés Megyei Önkormányzat

Megyei Esélyteremtési Paktum

2021.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

I. Bevezető	3
1. 1. A Megyei Esélyteremtési Paktum dokumentum elkészültének módszertana	6
1. 2 A Projekt eredményeinek bemutatása	14
I. 3. Vertikális és horizontális célok	15
II. 1. A Szolgáltatási Út Térképben (SZÚT) beazonosított problémák célcsoportonként	18
II. 2. A szolgáltatási hiány/probléma mérséklésének lehetőségei	28
II. 3. Az intézkedések fenntarthatósága	57
III. Összegzés	58

1. Bevezető

A Békés Megyei Önkormányzat a Széchenyi 2020 program keretében 100 %-os támogatási intenzitású 57 millió forintos összegű támogatást nyert az EFOP-1.6.3-17-2017-00013 Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan című felhívásra benyújtott kérelmével. A megvalósítás 2018. január 1-jével megkezdődött, zárását 2021. március 31-re tervezzük.

A projekt alap gondolata, hogy a hazai felzárkózás-politika célkitűzései, a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiában (továbbiakban MNTFS) megfogalmazott szemlélete és alapelvei az ország különböző részein egyaránt hatékonyabban kerüljenek meghatározásra. Ennek megfelelően a felhívás alapvető célja megyei szintű koordinációs és konzultációs rendszer kialakítása annak érdekében, hogy a felzárkózás-politikai együttműködések ne csak országosan és helyi, esetlegesen járási-, hanem a közigazgatás következő szintjén, a megyei szinten is kialakuljanak, rendszeressé váljanak, és esélyteremtő módon hassanak vissza az egyes települések lakosságának életére, növelve a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést. A projekt a szolgáltatások hozzáféréseinek vizsgálatánál a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia célcsoportjaira fókuszál (tartósan rászorulóknak, szegény családban élő gyermekek, romák), valamint a HEP célcsoportjainak figyelembevételével állapítja meg a szolgáltatási hiányosságokat.

A program két legfontosabb kimenete az úgynevezett Szolgáltatási Út Térkép (SZÚT) és a Megyei Esélyteremtő Programterv (MEP) megalkotása. Az előbbi a Helyi Esélyegyenlőségi Programokra és a helyben elérhető információkra alapozva azonosítja azokat a szolgáltatáshiányokat, amelyek felszámolása elősegíti a projekt szempontjából érintett célcsoportok (romák és melyszegénységben élők, idősek, gyermekek, nők és fogyatékosok) felzárkózását. A feltárt szolgáltatáshiányokat nem elsősorban új és hiánypótló szolgáltatások telepítésével, hanem a meglévő ellátórendszerek optimalizálásával, az erőforrások átstrukturálásával kívánjuk elérni. Erre törekedtünk a SZÚT megalkotásakor is. A MEP az azonosított szolgáltatási hiányosságokra adott lehetséges és egyeztetett megoldások gyűjteménye, rögzíti az adott problémát, annak érintettjeit, a problémára adható válaszokat, azonosítja a megoldásában együttműködő szervezeteket, személyek körét, és ezen szervezetek elhatározásait, vállalt tevékenységeit szándéknyilatkozatokban, megállapodásokban is deklarálja. A SZÚT készítése a projekt pályázati felhívása mellett az Emberi Erőforrás-fejlesztési Operatív Program Irányító Hatósága (IH) és annak háttérintézménye által kiadott tájékoztató anyagok felhasználásával történt.

A problémák beazonosítását járási szintű területi egységekre alapozva végeztük el, ami azonban nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az intézkedéseket kisebb léptékben, így akár kistérségi, vagy csak két település, két szereplő bevonásával valósíthassuk meg. A SZÚT-ban törekedtünk arra, hogy a célcsoport szempontjából minden releváns problémát és szükségletet azonosítsunk, és azokra intézkedési javaslatokat is megfogalmazzunk. Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal is, hogy a szolgáltatáshiányok felszámolása az esetek jelentős részében jelentős költségekkel jár, ezért az intézkedések közül azokat helyeztük előtérbe a cselekvési programban, amelyek megvalósítása nem nyúlik túl a szűken vett mozgásterünkön.

A SZÚT-ban olyan intézkedéseket javasoltunk a Megyei Esélyteremtő Paktumban (MEP) kidolgozni és megvalósításukat elkezdni, amelyek nem igényelnek különösebb anyagi ráfordítást, az érintett és érdekelt szereplők közötti koordinációval, a támogatási lehetőségek összehangolásával, a civil szervezetek aktív szerepvállalásával megvalósíthatóak.

A MEP-ben a kiválasztott intézkedési javaslatokat részletesen kibontjuk. Egyrésztől megindokoljuk, hogy miért esett a választásunk erre az intézkedésre, bemutatjuk tartalmát, a területi és célcsoporti érintettséget és leírjuk a megvalósítani tervezett tevékenységeket, azok felelőseit, forrásait, és időkereteit is. Lényeges elem, hogy valamennyi MEP intézkedés során figyelembe vettük a fenntarthatósági szempontokat is, és törekedünk arra, hogy az intézkedések jövőbeli megvalósulásának nyomon követését monitoring elemek beépítésével is „szondázzuk”. A MEP készítését a SZÚT megalkotásához hasonlóan partnerségi tervezésben végeztük, vagyis minden a projektben együttműködő partnerünk építő jellegű javaslatát igyekeztünk figyelembe venni.

A projektgazda Békés Megyei Önkormányzat az EFOP-1.6.3 projektben megvalósított tervezői és koordinálói feladatkörében, partnerei áldozatos közreműködésének köszönhetően jól döntött akkor, amikor felvállalta a konzultációs rendszer kiépítését és a program megvalósítását. A megye a területi tervezés és a területi operatív program (TOP) megvalósítása során már számos értékes tapasztalatot szerzett, amit ebben a projektben is eredményesen kamatoztatott. A felzárkózás-politika lényeges színtere a megyei szint, amit a 2011-2020-as időtávú II. Magyar Nemzeti Felzárkózási Stratégia (MNFS) is megerősít. Az MNFS kiemeli, hogy a felzárkózás politika sikeres megvalósításának egyik nélkülözhetetlen feltétele a társadalom egészének megszólítása, a szemléletformálás. Magyarország Kormánya az 1430/2011. (XII. 13.) Korm. határozattal elfogadta a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (NTFS), amelyben az európai iránymutatásokkal, alapelvekkel összhangban álló hosszútávú felzárkózás-politikáját fogalmazta meg. A stratégiában kitűzött célok elérését számos intézkedéssel és pályázati forrás bevonásával igyekszik biztosítani.

Ezzel a törekvéssel konszenzusban az Emberi Erőforrás Minisztériuma meghirdette a „Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan” című felhívást. A felzárkózás-politikai együttműködési projekt célcsoportjai a mélyszegénységben élők és romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők.

A felhívás alapvető célja megyei szintű koordinációs és konzultációs rendszer kialakítása annak érdekében, hogy a felzárkózás-politikai együttműködések ne csak országosan és helyi, esetlegesen járási-, hanem a közigazgatás középső szintjén, megyei szinten is kialakuljanak, rendszeressé váljanak és esélyteremtő módon hassanak vissza az egyes települések lakosságának életére, növelve a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést. Ebben különösen azoknak a közreműködésére, koordináló szerepére van szükség, akik társadalmi helyzetüknél fogva erőteljesebben alakíthatják a társadalmi felzárkózással kapcsolatos szemléletet, erősíthetik a helyi közösségek és egyének támogató hozzáállását, az érintettek aktív bevonását, a területen tevékenykedő szereplők közötti együttműködéseket. Ennek optimális szintje a megyei szint.

A SZÚT és a MEP megalkotásával megalkottuk a hatékony és eredményes megvalósítás kulcsát a különböző beavatkozási területek összehangolására és a komplex, azaz a beavatkozások minden egyes elemét minden időben egyszerre figyelembe vevő megoldásokra. Nélkülözhetetlen továbbá a folyamatos monitoring mellett a megszerzett jó tapasztalatok és gyakorlatok tanulságainak a hasznosítása is. A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése csak átfogó, több ágazatot, szakterületet érintő programokon keresztül valósulhat meg hatékonyan és eredményesen, így jelen dokumentum komplex voltán keresztül segítheti a 2021-2027-es fejlesztéspolitikai tervezés eredményes megalapozását is.

A Megyei Esélyteremtési Paktum egy dinamikusan változó dokumentum, amely az éppen aktuális szolgáltatáshiányok közül néhányat kiemel, azok minden releváns adatát rögzíti, valamint a megoldást nyújtók és igénybe vevők szándékait is dokumentálja. A MEP konszenzusos dokumentumként a megalkotásában részt vevők által kialakított szempontrendszer figyelembevételével a Békés Megyei Önkormányzat által felállított tervezési metodika alapján került elkészítésre. A Megyei Esélyteremtő Paktum dokumentum a Szolgáltatási Út Térképen alapuló együttműködések gyűjteménye, melyek a helyi szereplőknél rendelkezésre álló eszközök, szolgáltatások, intézmények felhasználásával megoldásokat nyújtanak a települési szinten jelentkező hiányok ellátására. A MEP elkészítése során feltérképezésre került az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő stratégiai környezet, melyek közül a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia kiemelkedik mind közül átfogó tematikájával. A Szolgáltatási Út Térkép alapján megtörtént az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő, a településtől magasabb szintű megoldást

igénylő problémák beazonosítása. Mindezeket összegezve a dokumentumban a következő tématerületeken került javaslat kidolgozásra együttműködések kialakítására: képzés-foglalkoztatás, pénzügyi ismeretek, család-, és gyermekvédelem, civil tudásmegosztás. Ugyan a felhívás nem írja elő a megyei önkormányzatok kötelező szerepvállalását a kialakításra kerülő együttműködésekben, de a megfogalmazott javaslatokban a Békés Megyei Önkormányzat a fő kezdeményező, funkciója elsősorban koordinátori. Együttműködési megoldásokat és az esélyegyenlőségi problémák enyhítésére jövőbe tekintő vállalásokat fogalmaz meg a dokumentum a helyi szereplőknél rendelkezésre álló eszközök, erőforrások és a tapasztalati tudás felhasználásával.

1. 1. A Megyei Esélyteremtési Paktum dokumentum elkészültének módszertana

A Megyei Esélyteremtő Paktum (továbbiakban MEP) elkészítéséhez az Emberi Erőforrások Minisztériuma majd a Belügyminisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős helyettes államtitkársága, illetve a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Közösségi Integrációs Főosztálya, a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság által szervezett szakmai találkozókön bemutatott szakmai elvárások és tervezési gyakorlatok nyújtottak segítséget.

A MEP szintén célcsoporti irányból összesíti a problémákat és a lehetséges megoldásokra vonatkozóan tartalmaz és fogalmaz meg intézkedési lehetőségeket. A problématerületeket a 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (Ebktv.) 31. § (2) a helyi esélyegyenlőségi programokra vonatkozó bekezdés határozza meg, mind ahogy az esélyegyenlőségi problémával érintett célcsoportokat is ugyanezen jogszabály alapján határoztuk meg. A MEP a mélyszegénységben élők és romák, a nők, a gyerekek, az idősek, a fogyatékkal élők irányából összesíti a problémákat és a lehetséges megoldási lehetőségeket is az oktatás, foglalkoztatás, egészségügy és szociális ellátásokhoz való hozzáférés, az ehhez tartozó lakhatás témakörök mentén.

A MEP elkészítése során a tematikus munkacsoportok személyes jelenlét mellett workshopokat tartottak, melyek során az éves munkaterv meghatározása mellett a feladatok kerültek kiosztásra. A munkacsoport tagjai a rendelkezésükre álló adatokat elemzésre átadták, a más forrásból származó adatok összegyűjtésében részt vettek a munkacsoport szakmai vezetőjének irányítása alatt. Egyes munkacsoportok önálló kérdőíves munkát is végeztek a megmutatkozó probléma minél szélesebb körben végzett feltárása érdekében. Fontos és kiemelt része a munkafolyamatnak a megyében található esélyegyenlőségi dokumentumok összegyűjtése, az azokban található problémakörök meghatározása, célcsoportokra irányuló kigyűjtése annak érdekében, hogy egységes képet kapjunk a Békés megyében felmerülő esélyegyenlőségi csoportokat érintő helyzetről.

Helyi Esélyegyenlőségi Programok

Békés megyében 75 település található, melyek mindegyikén elkészült 2013 évtől a Helyi Esélyegyenlőségi Program. Ezen programok települési szinten tárják fel a célcsoportok problémáit és elemzik a problématerületek mentén fennálló helyzetet. A HEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, amelyet a települési önkormányzat öt évente, öt év időtartamra fogad el. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) kormányrendelet tartalmazza.

A HEP-t a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el az Ebktv. 31. § (5) bekezdésének előírása alapján, elfogadása során figyelembe kell venni a települési és nemzetiségi önkormányzatok véleményét. A programalkotás során törekedni kell a települési önkormányzat egyéb fejlesztési terveinek, koncepcióival történő összehangra.

Mindezekre és a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 2. számú mellékletének 9. pontjára figyelemmel javasolt, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjék, bevonva a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára ellátást, szolgáltatást nyújtó önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, állami és civil szervezetek képviselőit, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 58/B. §-a által a 2000 fő feletti települések esetében előírt szociálpolitikai kerekasztal képviselőit.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. és 2. számú melléklete rögzíti azokat a statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, amelyek HEP elkészítésének alapját képezik. A Helyi Esélyegyenlőségi Programokban megjelenő problématerületek és problémafókusz képezte a MEP elkészítésének alapját, a településeken felmerülő problémák kerültek megvizsgálásra a megyei szintű dokumentum elkészítése során. Összehangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel a Békés Megyei Önkormányzat vállalta, hogy az elkészült Megyei Esélyteremtési Programtervvel a települési szinten felmerülő problémákat is tartalmazó HEP-eket összehangolja a megyében készülő dokumentummal.

Járási szintű Esélyegyenlőségi Programok

Az ÁROP-1.A.3-2014-0127 kódszámú pályázat a területi együttműködést segítő programok kialakítása az önkormányzatoknál a konvergencia régiókban című program keretében Békés megye 5 járása vett részt a járási szintű esélyteremtő programterv megalkotásában. A Járási Esélyteremtő

Programtervek (JEP) létrehozás során feltérképezésre kerültek a járás együttműködő településeinek helyi esélyegyenlőségi programjai, azok intézkedési tervei, egyes célcsoportokkal kapcsolatos járási szintű problémák pedig a felzárkózási kerekasztal ülésein kerültek megvitatásra. A programtervek legfőbb célja olyan koncepció kidolgozása volt, mely megvalósíthatja a további „esélyteremtés” alapját, folyamatát, kijelöli a főbb fókuszpontokat, stratégiai irányokat, rámutat ezek előnyeire, és elemzi az előnyök kiaknázásához szükséges alapvető feltételeket. Az Esélyteremtő-programterv elkészítésének további célja, hogy a járásnak legyen egy egységesen kidolgozott és elfogadott programterve az esélyegyenlőségi kérdésekre.

Békés megyében a békéscsabai-, gyulai-, gyomaendródi-, sarkadi- és orosházi járásokban készültek el a járáshoz tartozó települési önkormányzatok, a civil és gazdasági szféra szereplői együttműködésével a dokumentumok, melyek a társadalmi felzárkózás minél hatékonyabb megvalósulását szolgálják. A járási szintű együttműködés pozitív eredményeként várható volt a feladatok szervezésének és ellátásának minőségi javulása és a költségfelhasználás ésszerűbbé tétele, így jelentősen javulhat a költséghatékonyság és a problémakezelés színvonala, a kooperáció által sikeresebben megvalósítható a járásban élők társadalmi felzárkózását is szolgáló együttműködések elmélyítése. A szakmai koordináció megvalósulása során szervezői és tanácsadói tevékenységek révén a települések többlet szakmai támogatáshoz juthattak.

Megyei Esélyteremtési Paktum

A Megyei Esélyteremtő Paktum dokumentum a Szolgáltatási Út Térképen alapuló együttműködések gyűjteménye, melyek a helyi szereplőknél rendelkezésre álló eszközök, szolgáltatások, intézmények felhasználásával megoldásokat nyújthatnak a települési szinten jelentkező hiányok ellátására. A tervezés során azonosításra kerültek a települési szinten nem megoldható problémák, majd átgondolásra került, hogy ezek közül melyek azok, amihez – lehetőség szerint egyéb forrás bevonása nélkül – az együttműködés megfelelő megoldást hozhat. Ehhez a megfelelő kompetenciával és/vagy kapcsolatrendszerrel rendelkező partnerek felkutatása is szükséges volt, így a javasolt együttműködések szereplői között nem csak Fórum tagok szerepelnek.

Munkacsoportok

Az EFOP-1.6.3-17 „Megyei szintű felzárkózás-politikai együttműködések támogatása a helyi esélyegyenlőségi programokhoz kapcsolódóan megyei önkormányzatok részére” felhívás célja az volt, hogy minél szélesebb körben kerüljenek bevonásra azon szervezetek amelyekkel a megyei szintű együttműködési modellek kialakíthatóak a tartós szegénységben élők, romák felzárkózása, a nők, a gyermekek, az idősek és fogyatékkal élők esélyegyenlőségi problémáinak csökkentése, valamint a velük foglalkozó szervezetek hatékonyabb beavatkozásait segítő fejlesztések érdekében.

Ennek érdekében a Békés megyei Önkormányzat pályázatot hirdetett Békés megyében tevékenységet ellátó civil szervezetek körében, mely során a tematikus munkacsoportok létrejöttét segítve a civil szféra szereplői is aktív szerepben részt vehettek a dokumentumok kidolgozásában. A civil pályázatra 9 db érvényes pályázat érkezett be, valamint a tematikus munkacsoportokba való felkéréssel együtt végül 25 civil szervezet vett részt a megye több településéről a helyzetfeltáró munkába. A tematikus munkacsoportok vezetését a témában szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberek végezték, akik meghatározták a munkacsoportok feladatait, elvégezték az adatgyűjtést és a Szolgáltatási Út Térkép helyzetelemzését elkészítették.

A tematikus munkacsoportok a projekt teljes időszaka alatt összesen 25 alkalommal üléseztek az alábbiak szerint:

Munkacsoport	1. ülés	2. ülés	3. ülés	4. ülés	5. ülés
Mélyszegénységben élők és romák	2018.05.16	2018.11.22.	2019.02.26.	2019.11.25.	2020.06.25.
Gyerekek	2018.12.11.	2019.05.27.	2019.11.28.	2020.06.23.	2020.09.22.
Nők	2018.11.27.	2019.04.24.	2019.11.28.	2020.06.23.	2021.02.25.
Idősek	2018.11.27.	2019.04.24.	2019.11.28.	2020.06.23.	2021.02.25.
Fogyatékkal élők	2018.11.26.	2019.03.27.	2019.12.04.	2020.10.21.	2021.02.26.

2020. év elejétől a Békés Megyei Önkormányzat EFOP1.6.3-17-2017-00013 azonosító számú projekt keretében tervezett munkacsoportok a közegészségügyi kockázatok miatt elrendelt intézkedések figyelembevételével és a Magyarország Kormánya által a Magyar Közlöny 2020. évi 40. számában (2020. március 11.) megjelent a Kormány 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelete az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt és kihirdetett veszélyhelyzet miatt online formában tudtak megvalósulni.

Megyei Felzárkózási Fórum

2018. március 20-án a békéscsabai Csabagyöngye Kulturális Központban tartotta meg alakuló ülését a Megyei Felzárkózási Fórum. A fórum tagjai meghatározták az 5 tematikus munkacsoportot a célcsoportok szerint és javaslatot tett az ügyrend elkészítésére. A Fórum tagjai a Békés megyei települések önkormányzatainak dolgozói, a helyi és megyei roma nemzetiségi önkormányzat képviselői, Békés megyei egyesületek és alapítványok, a történelmi egyházak, közszolgáltató intézmények, a gazdasági szféra szereplői, iskolák és Szakképzési centrumok munkatársai, tankerület képviselője, a Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok képviselői, a megyei önkormányzat felzárkózáshoz kapcsolható bizottságának képviselője és a kormányhivatal egyes szakterületeinek képviselői.

A Megyei Felzárkózási Fórum a projekt teljes időszaka alatt 6 alkalommal ülésezett, ahol a tematikus munkacsoportok által felvetett problémákat, megoldási javaslatokat ismertették az előadók. Az itt elhangzott javaslatok beemelésre kerültek a dokumentumban, a Fórum véleményezése mellett készültek el a dokumentumok.

	1. ülés	2. ülés	3. ülés	4. ülés	5. ülés	6. ülés
Megyei Felzárkózási Fórum	2018.03.20.	2018.11.29.	2019.06.18.	2019.12.18.	2021.03.26.	2021.04.

1. Megyei Felzárkózási Fórum ülés: 2018. március 20. Békéscsaba, Csabagyöngye

- A Megyei Felzárkózási Fórum megalakulása az EMMI Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság munkatársai részvételével (Kiss Csilla, Szabó-Fazekas Ildikó)
- Az Egyenlő Bánásmód Hatóság részéről Dr. Csúri Gábor tartott előadást az esélyegyenlőségi törvény alapján védendő tulajdonságok és az esélyegyenlőségi tevékenységéről
- A Szociopoly érzékenyítő társasjátékot mutatta be Baukó Ildikó szupervízor és játékmester a Család – Esélyteremtési és Önkéntes Ház munkatársa (CSEÖH)

2. Megyei Felzárkózási Fórum ülés: 2018. november 29. Békéscsaba, Megyeháza

- A fogyatékkal élők tematikus munkacsoport szakmai vezetője Balázné Nelhübel Henriette a Mécses Egyesület elnöke ismertette a megyében élő fogyatékkal élő személyek ellátórendszerben tapasztalt hiányosságait
- A nők esélyegyenlősége tematikus munkacsoport szakmai segítője Toszeczky Renáta, a Baptista Szeretetszolgálat áldozatsegítő szolgáltatásának munkatársa világított rá a megyében található nőket érintő esélyegyenlőségi láthatatlan problémákra.
- Kovács Edina előadásában a megye demográfia helyzetére, az idősek célcsoporttal kapcsolatban az egyre idősödő megyében élők érdekében végzett munkafolyamatot ismertette

- A Megyei Felzárkózási Fórum az elé tárt ügyrendet előzetes megküldést követően egyhangú döntéssel elfogadta.

3. Megyei Felzárkózási Fórum ülés: 2019. június 18. Békéscsaba, Megyeháza

- A nők egészségtudatosságának felmérésére irányuló kérdőíves vizsgálatot mutatta be Mező Andrea a Mi-Értünk Egyesület vezetője, a tematikus munkacsoport tagjaként részt vevő civil szervezet képviselője.
- A mélyszegénységben élők kizsákmányolását és az emberkereskedelem kapcsolatát mutatta be Toszeczky Renáta. Szemléltetéséhez az „Aki bújt, aki nem” c. film használva, rávilágítva a rejtett problémákra és a reintegrációs lehetőségek nehézségeire.
- A Békés Megyei Rendőr-főkapitányság áldozatvédelmi munkáját Deák Sándor r.százados mutatta be, megerősítve a felvázolt bűnelkövetések jelenlétét, a jelzőrendszeri tagok hiánypótló felkészítésének igényével.
- A Megyei Felzárkózási Fórum az elkészül Fogyatékkal élők helyzetelemzését tartalmazó tanulmányt egyhangú döntéssel elfogadta.

4. Megyei Felzárkózási Fórum ülés: 2019. december 18. Békéscsaba, Megyeháza

- A gyermekeket érintő feltárt problémák és a gyermekszegénység ellen végzett tevékenységet Bonnyai Sándor a Mentálhigiénés Egyesület munkatársa mutatta be.
- Az Evangélikus Egyház fenntartásában működő Ótemplomi Szeretetszolgálat részéről Oncsik János mutatta be a jó gyakorlatokat is tartalmazó programjukat, a fiatalok, gyermekek strukturált szabadidő-eltöltésének lehetőségeiről, a jó gyakorlat adaptálhatóságáról.
- A Megyei Felzárkózási Fórum véleményezte a Szolgáltatási Út Térkép elkészült helyzetelemzést tartalmazó részeit, azokat beépítésre javasolta a dokumentumba.

5. Megyei Felzárkózási Fórum ülés: 2021. március 26. Békéscsaba, Megyeháza – online

- A korábbiaktól eltérő módon az MFF online formában került megrendezésre ahol Kiss Csilla a Belügyminisztérium Közigazgatási Államtitkárság Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkárság Felzárkózási Fejlesztések Főosztályának kormány-főtanácsosa mutatta be a felzárkózás politikai célkitűzéseket
- Telekné Furák Mónika a Békés megyei Rendőr-főkapitányság r. alezredese a megyei felzárkózás politikai projekt munkacsoportjában végzett tevékenységekről és a kapcsolódási lehetőségekről tartotta meg előadását.

- A Megyei Felzárkózási Fórum soron következő utolsó ülésén a helyzetelemzésen és problémafeltáráson alapuló Megyei Esélyteremtő Paktum elfogadásáról dönt.

6. Megyei Felzárkózási Fórum ülés: 2021. március 26. Békéscsaba, Megyeháza – online

- A Megyei Felzárkózási Fórum az elkészített Megyei Esélyteremtési Programtervet elfogadásra javasolta, az online formában kiküldött szavazólapon a Fórum tagjai a Paktumot elfogadták.

2021. évi I. törvény a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről célja, hogy megvédje a magyar emberek életét és egészségét, valamint mérsékelje a gazdasági károkat és megőrizze a munkahelyeket. A törvényi felhatalmazással meghozott intézkedések értelmében a Megyei Felzárkózási Fórum 2020. évre tervezett ülései elmaradtak, 2021. évben a jelenlegi is érvényben lévő szabályozások értelmében online formában valósulnak meg az alkalmak.

Szolgáltatási Út Térkép

A SZÚT azonosította a településeken meglévő problémákat a települések Helyi Esélyegyenlőségi Programjai, a munkacsoport- és fórum ülések, illetve statisztikák és dokumentumok elemzése alapján, melyeket elsősorban a KSH, KENYSZI és SZÁP oldalakon megtalálható statisztikai adatok kimerésével nyert a munkacsoport. A gyermekek munkacsoport esetében a megyében működő Család- és Gyermejkölési központok által nyújtott éves statisztikai adatok is begyűjtésre kerültek, azok elemzésével készül el a fejezet problémafókuszú helyzetfeltárása.

Közösségi Együtműködést Erősítő Rendezvények

A célcsoportok, a hátrányos helyzetű megyei lakosság elérése és esélyegyenlőségi problémák mérséklésére irányulóan megyszerte 9 alkalommal Közösségi Együtműködést Erősítő Rendezvényeket valósítunk meg a célcsoport által felülreprezentált településeken. A rendezvények mindenki számára elérhető módon hétvégén kerülnek megszervezésre 4 tematika mentén (- életvezetési tanácsadás, - családi életre nevelés, - adósságkezelési tanácsadás, - pénzügyi integráció) elsősorban járasszékhely településeken, ahol az elérhetőség a tömegközlekedéssel a környező települések lakó számára is biztosított, elsősorban a megye azon településeinek lakóit céloztuk meg amelyek hátrányos vagy hátrányosabb helyzetű periférián helyezkednek el (15/2015. (IV.23.) kormányrendelet alapján.

Rendezvény	Helyszín	Időpont	Téma
1.	Gyula	2018.10.28.	Családi életre nevelés
2.	Békéscsaba	2018.11.18.	Családi életre nevelés
3.	Mezőberény	2018.12.01.	Családi életre nevelés
4.	Békés	2018.12.15.	Életvezetés és pályaorientáció
5.	Sarkad	2019.06.15.	Pénzügyi integrációt segítő rendezvény
6.	Mezőkovácsháza	2019.06.23.	Adósságkezelési tanácsadás
7.	Gyomaendrőd	2019.11.16.	Pénzügyi integrációt segítő
8.	Vésztő	2019.11.30.	Pénzügyi integráció
9.	Kétegyháza	2020.09.26.	Adósságkezelési tanácsadás

A rendezvények során a csoportosítás az eltérő életkorok és különböző élethelyzetek közötti eltéréseket szem előtt tartva történt. A különböző korcsoportok más és más élethelyzettel szembesülnek, amelyhez különböző igények és így különféle pénzügyi ismeretek szükségesek. Ezen túlmenően a csoportosítás alapját képezték az eltérő generációkra vonatkozó elérési utak és természetesen a korcsoport specifikus célok váltakozása is.

A családi életre nevelés rendezvények célcsoportja elsősorban a családok, a nagycsaládok, sok gyermeket nevelő, vagy nevelt gyermeket nevelőszülők által nevelt családok, vagy a családi életre készülő fiatalok családja alkotta. A programok során a családok számára vonzó alternatívát nyújtó rendezvény összeállítása volt a cél, ahol a gyermekek kerültek a fókuszba. A gyermek érdeklődésének megfelelően számukra bábszínház, mesejáték, kreatív foglalkoztatók, kültéri és beltéri játék lehetőségeket biztosítottunk annak érdekében, hogy a rendezvény során megjelenő családok felnőtt tagjai a nekik szóló programelemeken tudjanak részt venni.

Az életvezetési tanácsadás célcsoportját a megyében működő érintett szervezetek, intézmények: megyei önkormányzatok, helyi önkormányzatok, nemzetiségi önkormányzatok, ellátórendszerek szereplői, civil szervezetek, egyházak, nonprofit szervezetek, által nyújtott programlehetőségek valamint a közösségi programokhoz kapcsolódóan a tartós szegénységben élők, segítségre szorulóknak, romák és helyi közösségeik alkotják.

Rendezvények célja kettős: egyrészt a helyi közösségek együttműködésével erősödik a helyi segítő bázis – az egyház, önkormányzat és civil szféra által új közösség termelődik, valamint a programokon keresztül a résztvevők megismerhetik egymást – hasonló érdeklődésű személyek közössége formálódik, a segítséget igénylő személyek megismerik a helyi ellátórendszer tagjait, így könnyebben vesznek igénybe segítséget a jövőben. Az életvezetési tanácsadás és családi életre nevelés témakörökben elsősorban a családsegítő – és gyermekvédelmi ellátórendszer tagjai kerültek

meghívásra, ők tartottak előadásokat az együttműködési lehetőségekről és az igénybe vehető szolgáltatások köréről. A rendezvényeinken adekvát segítséget nyújtott kiscsoportos tanácsadás keretén belül meghívott pszichológus tanácsadó, valamint gyermeknevelési és életvezetési konzultáns.

A pénzügyi integráció és adósságkezelés programok előkészítése során a az elérni kívánt célcsoport az alacsony jövedelműek, munkanélküliek, eladósodott, illetve a túlzott eladósodottság következtében fizetési nehézséggel küzdő emberek, vidéken (elmaradott térségben) élők, elmaradott (alacsony) pénzügyi kultúrával rendelkező társadalmi csoportok. Magyarország kormánya 1919/2017. (XII. 8.) Korm. határozattal elfogadta a lakosság pénzügyi tudatosságát fejlesztő stratégiát (Pénzügyi Tudatosság Fejlesztési Stratégia) amely mentén kerültek meghatározásra a rendezvény helyszínéül szolgáló települések és előadások is. A stratégia támogatni kívánja a pénzügyi kultúra témában folyó tudományos kutatásokat, hogy ezzel is megszilárdítsa a közgondolkodásban való folyamatos jelenlétet A pénzügyi jártasság erősítése és a hozzá kapcsolódó programokkal való megismertetés állt a rendezvény fókuszában, melynek keretén belül az adósságkezelési szolgáltatást és pénzügyi tanácsadást is igénybe vehettek az érdeklődők.

1.2 A Projekt eredményeinek bemutatása

A projekt az egész megyére kiterjedően létrejövő foglalkoztatási együttműködés létrehozását célozza, annak érdekében, hogy források felkutatásával, partnereink bevonásával képzési és foglalkoztatási programokat valósítsunk meg.

Szakmai kapcsolatrendszerünk mentén a különböző pályázatokat megvalósító szervezetek által több olyan jó gyakorlattal is megismerkedhettünk, melyek megyei szintűre emelhetőek, a szervezetek közötti összefogással, a hasonló típusú projektek egymást kiegészítve hosszú távon a hátrányos helyzetű rétegek felzárkózását szolgálják.

Az esélyteremtő programterv tartalmazza a megyei szintű helyzetelemzést. A helyzetelemzés célja annak megállapítása, hogy a megyében élő hátrányos helyzetű társadalmi csoportok a teljes lakossághoz viszonyítva milyen területi, jövedelmi, foglalkoztatási, képzettségi, szociális, lakhatási, egészségügyi mutatókkal rendelkeznek, és ezek alapján a megye milyen esélyegyenlőtlenségi problémákkal küzd. Az esélyegyenlőség pozitív befolyásolásához megerősítő intézkedéseket kell kidolgozni, melynek stratégiai terve az esélyegyenlőségi program. A program része a körültekintő, részletes helyzetelemzés, értékelés az alapelvek, célok meghatározása, a továbblépés lehetőségeinek megkeresése a partnerségi megközelítés lehetőségének számbavételével. Jelen esélyteremtő programterv elkészítése érdekében felhasználtuk a kerekasztalokon és a rendezvényeken elhangzottakat, továbbá a települések által elkészített helyi esélyegyenlőségi programokban

foglaltakat. A csoportos találkozók túl személyes beszélgetéseket, interjúkat is folytattunk az érintettek nézeteinek mélyebb megismerése érdekében, és a téma részletes feldolgozása céljából további desk-research kutatást is végeztünk.

Kerekasztal ülések: A programterv elkészítését megelőzően megtartott kerekasztal beszélgetések keretében megvitatásra kerültek a települések helyi esélyegyenlőségi programjai, az azok megvalósítása során szerzett tapasztalatok, a közös problémák, szinergiák és a megoldási alternatívák, melyek összegzése beépült ebbe a programtervbe. A kerekasztal találkozók során összehangolásra kerültek a térségben tervezett intézkedések, fejlesztések, melyek hozzájárultak a beavatkozási pontok kapcsán megfogalmazott megoldási alternatívák kidolgozásához. A programterv megvitatásra kerül és véglegesítése az érintettek véleménye alapján fog megtörténni, mely végleges verzió elfogadása az utolsó kerekasztal találkozón kerül előterjesztésre.

Rendezvények, műhelymunkák: A rendezvények keretében olyan témák szakmai megvitatására került sor, melyek lehetőséget teremtenek az érintett célcsoportok esetében a diszkrimináció csökkentésére, az esélyegyenlőség biztosítására. Jelen dokumentumba beépülnek a rendezvényeken elhangzott javaslatok, a felvetett problémák, a bevonásra javasolt szervezetek, a megfogalmazott célok és az elképzelt jövőkép.

Desk-research: A programterv elkészítéséhez egyrészt áttekintettük a megye településeinek helyi esélyegyenlőségi programjait, az abban foglalt egyedi települési jellemzőket és a megfogalmazott intézkedési terveket. Az intézkedési tervben megfogalmazott célokat célcsoportonként elemeztük, és ennek eredményét szintén beépítettük a programtervbe. Az alkalmazott módszertan segítségével a megye települései olyan szakmai programterv birtokába jutnak, amely egyfajta iránytűként szolgál az esélyteremtés irányok, a megvalósítási feltételek, illetve a konkrét lépések, tevékenységek meghatározásához.

I.3. Vertikális és horizontális célok

A Paktum alapelveinek biztosítása, valamint a felzárkózás-politikai intézkedések hatékonyságának növelése érdekében mind horizontálisan mind vertikálisan folytatni szükséges az eddigi egyeztetési mechanizmusok működtetését. Cél a különböző mechanizmusok közötti együttműködés, a hálózatosodás és az együttműködésekől származó szinergiák kihasználása.

A jelen projektben létrejött Paktum széles társadalmi körben való erősítése, a fejlesztéspolitikai intézkedések az érintett ágazatokkal való összhangban történő megvalósítása. A programterv

települési szinten való érvényesülése érdekében a hátrányos helyzetű célcsoportokat érintő helyi tervezési folyamatok szakmai támogatása és nyomon követése indokolt. A helyi diagnózisok alapján tervezett (megalapozott társadalmi igényt mutatva) uniós és hazai finanszírozású projektek indítása az egyik cél, melyben mind a munkacsoportok mind a fórum tagjai is részt tudnak venni.

A különböző szféra szereplői között komplex együttműködésre és összehangolt munkára van szükség ott, ahol a probléma koncentrálódik. A korábbi komplex tartalmú csomagok mellett a résztvevők komplexitását is igényli az ilyen jellegű problémamegoldás. Ezeknek hosszú távon kiszámítható, a változásokra rugalmasan reagálni, tevékenységeiket összehangolni képes együttműködésekkel való fejlődése vagy fejlesztése lenne szükséges.

A pályázatok megvalósítása során igazodni szükséges a területileg eltérő társadalmi és gazdasági adottságokhoz. A fejlesztési pályázatok során kialakult szakemberekre irányuló támogatások összehangolása a munkaerő-piaci igényekkel és racionalitásokkal folyamatosan fejlesztés alatt áll, tudva, hogy a hátrányos helyzetű kistélepülések humán erő kapacitása gyenge így az ebből fakadó feladatellátási képességük is korlátozott. A nyertes projektek megvalósításához célirányos segítséget biztosított a Békés Megyei Önkormányzat felkészült szakemberei révén, azonban az ilyen erőforrás és szolgáltatás hiányos (egyidejűleg sokféle fejlesztést igénylő) települések felzárkózásának segítése külső, tapasztalt szervezetek közreműködését igényli. Ezen koordinációs feladatokat az elmúlt időszakban a megyei önkormányzat munkatársai is elvégezték a megyében található más szolgáltatók együttműködésével. Ezzel az összehangolt, egymásra épülő pályázati rendszer eredményes végrehajtása segíthető, a szakpolitikai célok elérése támogatott.

II. Megyei Esélyteremtési Paktum (MEP) létrehozása és célja

Az Irányelvek átültetését szolgáló Esélyegyenlőségi törvény alapjaiban reformálta meg a magyar diszkrimináció-ellenes rendszert. Egységessé tette a különböző jogágak diszkrimináció-ellenes rendelkezéseit; bevezette a diszkriminációt megvalósító magatartások (közvetlen és közvetett hátrányos megkülönböztetés, megtorlás, szegregáció stb.) definícióit. Létrehozta a hátrányos megkülönböztetés ellen fellépni hivatott egységes hatóságot az Egyenlő Bánásmód Hatóságot; kiterjesztette a bizonyítási teher megfordításának kötelezettségét szinte minden diszkriminációs ügyre; végül pedig megteremtette annak lehetőségét, hogy a civil szervezetek a közérdekű igényérvényesítés keretében fellépjenek az olyan diszkriminatív megnyilvánulások ellen, amelyeknek nincs egyénileg azonosítható áldozata.

Az egyenlő bánásmód területét érintő legfontosabb jogszabályok

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2011. évi CXCV. törvény - a közszolgálati tisztviselőkről
- 2011. évi CXII. törvény - az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról Az Egyenlő Bánásmód Hatóság Tanácsadó Testületének állásfoglalásai és jogszabály alkotási javaslatai
- 309/1/2011. (II.11) TT. sz. állásfoglalás az akadálymentesítési kötelezettségről
- 309/2/2011. (III.25.) TT. sz. állásfoglalás az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. tv. hatályáról
- 288/1/2010. (II.11.) TT. sz. állásfoglalás a 362/2004. (XII.26.) Korm. Rendelet 2009. október 1. napjától hatályos 14/B. §-ának eljárásjogi értelmezéséről
- 288/4//2010. (VI.21.) TT. sz. állásfoglalás az európai uniós jog hatályosulásával kapcsolatos kérdésekről
- 288/2/2010. (IV.9.) TT. sz. állásfoglalás az egyéb helyzet meghatározásával kapcsolatban
- 384/5/2008.(IV.10.) TT. sz. állásfoglalás a zaklatás és a szexuális zaklatás fogalmáról
- 384/4/2008. (III.28.) TT. sz. állásfoglalás a bizonyítási kötelezettség megosztásával kapcsolatban 384/3/2008. (II. 27.) TT. sz. állásfoglalás a megtorlás fogalmáról
- 384/2/2008. TT. sz. állásfoglalás az egyenlő értékű munkáért egyenlő bér elvéről
- 2/2007. (III.23.) TT. sz. állásfoglalás az egyenlő bánásmód követelményéről a közoktatásban

- 1/2007. TT. sz. állásfoglalás az állásinterjú feltehető munkáltatói kérdésekről
- 10.007/2/2006. TT. sz. állásfoglalás arról, hogy a hitelintézetnek minősülő jogi személyeknek a hitelintézeti törvény hatálya alá tartozó jogviszonyaira kiterjed az Ebktv. hatálya
- 10.007/3/2006. TT. sz. állásfoglalása az akadálymentesítési kötelezettségről
- A Tanácsadó Testület jogszabály módosítási javaslata a fogyatékossggal élőket érintő ésszerű alkalmazkodás követelményének kodifikálására
- A Tanácsadó Testület jogszabály módosítási javaslata a munkaköri orvosi alkalmassági véleményekkel kapcsolatos jogorvoslati lehetőségre vonatkozóan

II. 1. A Szolgáltatási Út Térképben (SZÚT) beazonosított problémák célcsoportonként

A romák és mélyszegénységben élők esélyegyenlősége

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénységben élők legnagyobb problémája az alacsony jövedelmi szint, illetve az, hogy ezzel az alacsony jövedelemmel nem átmenetileg, néhány hónapig, hanem akár éveig, évtizedekig is számolniuk kell. Az alacsony jövedelem oka többféle lehet. A tartós munkanélküliek kizárólag az önkormányzat által folyósított ellátásokban, illetve a közmunkában bízhatnak.

A munkanélküliség kezelésében bekövetkezett „segély helyett munka” elv eredményeként a megyékben a legnagyobb foglalkoztató az állam lett, közfoglalkoztatottként alkalmazva a szegénységben és mélyszegénységben élők tömegét. A jellemzően munkahely- és tőkeszegény járásokban érdemi beruházások és fenntartható vállalkozások nélkül a közmunka az egyetlen esélye a munkavállalásra a széles, jellemzően alacsony iskolai végzettségű, mélyszegénységben élő rétegeknek. A rendszeres munkavégzés formai követelményeihez történő alkalmazkodás a kormányzati szándéknak megfelelően remélhetőleg segíti a munkaerő-piaci szocializációt, ami különösen a már hosszabb ideje állástalanok esetében fontos tényező. Ez a hozadék nem pusztán az egyén szintjén, hanem a család és a közösség szintjén is érzékelhető. További fontos előnye a közfoglalkoztatásnak, hogy jelentősen csökkenti azoknak a gyermekeknek a számát, akik dolgozó nélküli háztartásban élnek.

Becslések szerint a 2011. évi népszámlálás a magyarországi roma népesség csak mintegy harmadát regisztrálta, de a rendelkezésre álló információknak más népszámlálási- vagy egyéb adatforrásokból származó társadalmi indikátorokkal (iskolázottsági-, foglalkoztatottsági-, jövedelmi, szociális ellátási-, demográfia adatokkal, stb.), valamint különböző reprezentatív társadalomkutatások tapasztalataival való egybevetése azt jelzi, hogy népszámlálási információ igen megbízhatóan reprezentálja a roma népesség egészének területi megoszlását és társadalmi-gazdasági helyzetét.

Az ország településeiről az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerben (TEIR) rendelkezésre álló információknak a roma népesség 2011. évi területi megoszlása szerinti elemzése egyértelműen azt mutatja, hogy a rendszerváltást követő három évtizedben a legkedvezőtlenebbül a roma népesség által intenzívebben benépesített települések és térségek, s összességében a roma népesség helyzete alakult.

A mélyszegénység probléma legsúlyosabb okai a HEP-ek áttekintése alapján:

- tartós munkanélküliség
- alacsony vagy nem megfelelő iskolai végzettség
- generációkon keresztül örökített hátrányos helyzet
- kilátástalanság vagy tanult tehetetlenség
- romák felzárkóztatásának elmaradása, kevés vagy nem elégséges program
- hivatali ügyintézés bonyolult
- eladósodás és adósságcsapda
- hátrányos megkülönböztetés

Mélyszegénységben élők és romák (MSZR)			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	Alacsony iskolai végzettség, ami miatt az emberek kiszorulnak a munkaerő-piacról	A felzárkózást elősegítő hazai és EU-s projektek meggyét érintő együttműködései erősíthetik a pályázatok eredményesebb megvalósítását	Alacsony iskolai végzettséggel és elsődleges analfabétizmussal kevés lehetőség van a szakmaszerzésre és munkavállalásra 5-6-7-8 osztályos képzések felmérése, indítása, piacképes, a munkáltatók igénye szerinti képzések a munkáltatók bevonásával, szándéknyilatkozattal - Duális szakképzések elérhetővé tétele
2.	Munkalehetőségek hiánya		Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
3.	Hátrányos helyzetű térségekben, településeken élők esetében nehéz a közlekedés – leszakadó településrészek	A munkába járást egyénileg szükséges megoldani tömegközlekedési eszközök hiányában.	
4.	Szolgáltatások (oktatási, szociális, egészségügyi) csak részlegesen érhetőek el, eladósodottság.	Gyakoriak a nagy összegű közszolgálati díjtartozások elsősorban a mélyszegénységben élőknel, a szociális szolgáltatók későn érzékelik a problémát	Az adósságkezelési szolgáltatás kijánlásával, vagy kampányszerű megjelentetésével információt nyújtani.
5.	Lakhatási problémák (nem megfelelő lakhatási körülmények)	Nagy igény van a szociális bérlakásra, csak kevesen jutnak hozzá, ezzel szemben sok a nem lakott ingatlan a településeken, amelyeket ki lehetne használni	Az önkormányzatok lehetőségük szerint kedvezményesen helyben vásárolhassanak vagy újíthassanak fel a rendelkezésre álló ingatlanokat (kedvezményes banki hitelek, állami támogatások ingatlanvásárlásra), a bankok és az önkormányzatok közötti együttműködés erősítése
6.	Magas az alkohol és drogfogyasztók száma –	A szegregátumokban is jelen lévő alkohol és	szemléletformáló kampány szükséges azon személyek bevonásával, akik már

szenvedélybetegségben élők	drogfogyasztás nagymértékű elterjedésére szükséges kidolgozni egy hosszútávú stratégiát.	felépültek hasonló helyzetből, jó gyakorlatok népszerűsítése a témában, helyi szintű anonim klubok és öntevékeny csoportok létrehozásának segítése, ezen a területen tevékenységet ellátó civil és egyházi
----------------------------	--	--

A helyi esélyegyenlőségi programok elsődleges célként tűzték a munkanélküliek, ezáltal a mélyszegénységben élők számának csökkentését, továbbá a szakképzés elősegítését, a mélyszegénységben élő roma és nem roma potenciális munkavállalók fokozatos visszavezetését a munka világába, valamint az értékteremtő munka becsületének javítását. A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzetét szintén javítani kell, és el kell érni a foglalkoztatottak számának növelését. Cél továbbá, hogy a mélyszegénységben élők saját háztartásukban is beletanuljanak a háztáji gyümölcs és zöldségtermesztésbe, illetve az állattartásba, elősegítve ezzel családjuk megélhetését és a tudatos, és lehetőleg fenntartható önfenntartást.

Gyermekek célcsoportja

Magyarország népessége több mint 35 éve folyamatosan fogyó tendenciát mutat részben az alacsony fertilitási ráta, illetve a mostanáig tapasztalt, de a legfrissebb adatok szerint megállt elvándorlásnak is köszönhetően. A népesség számának és életkor szerinti összetételének alakulása a gyermekvállalás, a halandóság és a vándorlási egyenleg együttes változásának következménye. A gyermekek problémái erősen kötődnek az őket nevelő családhoz, így a szülők problémái automatikusan a gyermek számára is problémát eredeztet. A jelenleg körülbelül minden ötödik kiskorút érintő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság területenként más és más sajátosságokat mutató, generációkra visszavezethető nehézségeket takar, ami kihat az e csoportba tartozók későbbi egészségére, munkaerő-piaci helyzetére, életvitelére. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket érintő egyik legfőbb probléma a mindennapi szükségleteik kielégítése, amelyek közül az étkeztetésük megszervezése a legalapvetőbb.

Gyermekek problémái			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	Egyre több a fegyelmezési probléma,	nem folyamatos és teljeskörű az iskolai pszichológiai szolgáltatás	ahol halmozottan jelentkeznek iskolai problémák, ott helyben kellene folyamatosan alkalmazni iskolai

	gyermek közötti agresszió, iskolai pszichológus szakember hiány		pszichológust
2.	Az alacsony fizetés miatt kevés a szociális szakember, a meglévők leterheltek, csak az alapszolgáltatás szintjén biztosított a szociális szolgáltatás	a családsegítő kiegészítő szolgáltatások biztosítása hiányos, a hátrányos helyzetű településrészek nagyobb igény lenne az állandó jelenlétre	családsegítő szolgálat megerősítése, kiszámítható karrier lehetőség biztosítása, kiégés kezelése a szakemberek számára
3.	Gyermeknevelési problémák, a szülők hiányos ismerete és a szülői együttműködés miatt	a szülők az alapszolgáltatáson kívül nem jutnak olyan plusz szolgáltatásokhoz, amelyek komplex módon a család szintjén kezelnék a problémákat	Biztos Kezdet Gyerekházak további működtetése, a viselkedési szabályok követésének megerősítése
4.	A kiskorú elszenvedők sem ismerik fel a kapcsolaton belüli erőszakot, érzelmileg kötődnek a bántalmazóhoz, ezáltal befolyásolhatók	a kapcsolaton belüli erőszak felismerésére irányuló információk hozzáférése biztosítása hiányos	szemléletformáló tájékoztatók, a segítségkérés támogatása, a krízis helyzetet kezelő szolgáltatások elérhetőségeinek ismertebbé tétele
5.	Gyakori az olyan gyermekvállalás, ahol nem a családban történik a nevelés, hanem	tudatos családtervezésre irányuló szolgáltatások hiányosak	a gyermekvállalás felelőségének és következményeinek tudatosítása, szemléletformáló programok

	állami gondozásba kerül a gyermek		
6.	Egyre több településen érzékelhető a fiatal korúak droghasználata, nem beazonosított anyagok használata, amely nincs a kábítószer tiltó listán, a prevenció nem mindenhol érzékelhető, a társadalom nincs felkészülve a drogproblémák kezelésére	a droghasználat korai felismerését szolgáló rendszer hiányos, a drog használók kevésbé bevonhatók a részükre rendelkezésre álló kezelési formák igénybevételére	prevenciós programok szervezése a kigyógyultak bevonásával, kigyógyultak számára terápiás foglalkozások elérhetővé tétele kisebb településeken, közterületen való viselkedés helyi szintű jogi szabályozása

Nők esélyegyenlőségi problémáik

A munkavállalási esélyek körében az a tény, hogy valaki nő még mindig bizonyos hátránnyal jár, az egyenlő esélyű hozzáférés tekintetében. Leginkább a gyermekvállalás miatt megváltozott munkaerőpiaci helyzethez köthető intézkedések a leggyakoribbak, így például a rugalmas munkaidő kialakítása a munkahelyeken, atipikus foglalkoztatási formák bevezetése, bölcsődefejlesztés. Szintén ebben a tárgykörben jelenik meg egyes nők alacsony iskolai végzettsége, ami a gyermekvállalással együtt jelentősen megnehezíti az elhelyezkedést. A roma nők helyzete segítséget igényel a foglalkoztatottság, a szociális, egészségügyi, oktatási és más közszolgáltatásokban. A roma lányok korai iskolaelhagyását megelőző programok fejlesztése és kiterjesztése digitális megoldásokkal is a roma nők/lányok roma népességén belül is fokozott hátrányainak csökkentésére, esélyteremtő társadalmi bevonására.

Nők			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	GYES-ről, GYED-ről visszatérők problémái –		Intézményes gyermekelhelyezés lehetőségeinek vizsgálata – bővítés
2.	Kisgyermekes nők helyzetének javítása	a már megvalósított projektek által kidolgozott gyakorlatok kismértékben hasznosulnak, hozzájárulásuk korlátozott	a régi pilot programokban kidolgozott, adaptálható jó gyakorlatok alkalmazása, népszerűsítése – családbarát programok
3.	Önszerveződő csoportok hiánya		Aktorok felkutatása, szükségletfelmérés
4.	Nők átképzési lehetőségei a munkaerő-piac igényeinek megfelelően		Képzési lehetőségek feltérképezése, igénybe vétele
5.	alacsony a roma nők munkavállalási hajlandósága	az alacsony végzettségű roma származású nők munkavállalási hajlandósága akadályozza a munkavállalás lehetőségét	a családban kialakított hagyományokat figyelembe véve erősíteni szükséges a nők munkavállalási hajlandóságát, atipikus foglalkoztatási formák feltérképezése, népszerűsítése, szemléletformálás
6.	alapvető életvezetési és pénzügyi ismeretek hiányából adódó problémák	életvezetési problémák, pénzügyi ismeretek hiánya miatt gyakori az eladósodottság	családok életvezetési problémáinak kezelése – pénzügyi ismeretek bővítése, szociális tevékenységet ellátó civil szervezetek és roma nemzetiségi önkormányzatok
7.	korai gyermekvállalás	kiskorúak korai együttélése és gyermekvállalása nehezíti a későbbi életvitelüket	gyerekek szemléletformálása a szülők, családok bevonásával

Idősek célcsoportját érintő feltárt problémák

A modern társadalmakban általánosan javuló életminőség, ennek nyomán a várható élettartam növekedése, az egészségben és időskorban eltöltött évek kitolódása olyan társadalmi változások, amelyek a munkaerő-kereslet, a munkaformák jelentős megváltozását is jelentik. A szegénység szempontjából veszélyeztetett helyzetben vannak az idősek is, a család támogató környezete sok egyén esetében hiányzik, az alacsony nyugdíjból a létfenntartás nehézségeivel küzd. Békés megye előregedő megyékhez tartozik. Ez erőteljes hatással van a szociális védelmi rendszerekre, nyomás alá helyezi a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát, és megnöveli az igényt a tartós időskori ápolás-gondozásra. Ez egyben új foglalkozások iránti igényeket gerjeszt. E folyamatok új lehetőségeket nyitnak, nyithatnak meg a társadalmi felzárkózás célcsoportjai előtt is – ezeket érdemes célzott intézkedésekkel támogatni.

Az idősek esetében a hozzáférés esélyei gyakorta adottak az egyes szolgáltatásokhoz, de azok használatának képességbeli hiánya okozza a valódi egyenlőtlenséget. A digitális kompetenciákat fejlesztő programok előszeretettel szólítják meg az időseket, számos program volt, melynek célcsoportját az idősek képezték. Ezen programok a fenti hátrány kompenzálására, az idősek felhasználóvá tételére irányulóan.

Idősek célcsoportjának problémái

Idősek			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	Időseknek nyújtott programok száma kevés		Közösségi terek kialakításával, civil szervezetek bevonásával csökkenthető az idős emberek elmagányosodása.
2.	Egészségi állapot romlás, szűrések nehezen való elérése, szakorvos hiánya a településen		Szűrővizsgálatok könnyebb elérhetőségének szervezése, településre hozása, egészségmegőrzés, életmódváltás szervezése
3.	Az idősebb, de még aktív korú – nyugdíjkorhatárhoz közelálló - korosztály munkaerő-piaci esélyei		Foglalkoztatás - védett munkák

	rosszak.		
4.	információ hiány és jogérvényesítés hiányosságai miatt nem eredményes a nőket és időseket ért bűncselekmények azonosítása	alacsony szintű a kapcsolati erőszakban érintett nők és idős személyek jogérvényesítése, kevés információval rendelkeznek a jogaikkal kapcsolatban	megyei szintű kampány a nőket és időseket ért erőszakkal szemben, média bevonása, nőikkel foglalkozó szervezetek megyei érdekképviselőinek erősítése
5.	alacsony szintű a lakosság egy részének a biztonságérzete	a lakosság biztonságérzete elsősorban az idősek körében alacsony	a meglévő folyamatos szemléletformáló és közbiztonságot erősítő kampánysorozat folytatása és civil kezdeményezésű közbiztonság érzetet növelő programok indítása különösen a szegregátumokban; ahol nincs polgárőrség ott megyei szintű összehangolás erősítése, térfigyelő kamerarendszer alkalmazása, jó gyakorlatok népszerűsítése
6.	az egészségvédelem, egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya az egészséges életmódhoz való hozzáférés biztosítása		egészségtudatos életvitel erősítése célzott programok által, a pályázatokban található hasonló célú programok segítése, korai gyermekkorban az egészségtudatos nevelés érvényesítése, felmérés készítése
7.	nagy az igény az önkormányzatok részéről a bentlakásos Idősek Otthonának működtetésére	azok részére, akik nem tudják megfizetni a piaci alapon működő bentlakásos intézmények térítési díjait, nem biztosított a bentlakásos intézményi ellátás	igényfelmérés készítése, állami finanszírozás lehetőségeinek vizsgálata

Fogyatékkal élő személyek esélyegyenlőségi feltárt problémái

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) meghatározása szerint az egészség az ember testi, lelki és szociális jólétét jelenti, nem csupán a betegség vagy fogyatékoság hiányát.

Fogyatékkal élők			
	Probléma	Szolgáltatási hiány	Megoldási javaslat, fejlesztési lehetőség
1.	önkormányzati épületek és közintézmények akadálymentesítésének befejezése		pályázati forrás keresése
2.	a települési intézmények, közterületek közösségi közlekedés eszközeinek akadálymentesítése csak részben megvalósított		Pályázati finanszírozás, önerő támogatásával, közmunkaprogramban javítási lehetőségek
3.	foglalkoztatási esélynövelés-védett foglalkoztatások számának növelése oktatás területén probléma a speciális képesítésű pedagógus		A már meglévő védett foglalkoztatók jók gyakorlatai, támogatások
4.	kevés képzési lehetőség	általános szakember hiány	Gyógypedagógus, konduktor és mentorok ösztöndíj és támogatási programjának lehetősége
5.	a munkavállaláshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása a fogyatékkal élők részére	nem minden munkáltató tudja biztosítani a fogyatékkal élők számára a megfelelő munkavégzéshez szükséges feltételeket	akadálymentesített munkahelyek kialakításának ösztönzése, népszerűsítése

II. 2. A szolgáltatási hiány/probléma mérséklésének lehetőségei (Intézkedések tervezése)

Intézkedés érintett célcsoportja	MSZR 1.: Alacsony iskolai végzettség és munkaerő-piaci hátrány leküzdése
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A romák, illetve hátrányos helyzetű személyek alulképzettek, ami nehezíti a munkaerőpiacon történő elhelyezkedésüket. Körükben nincs elég információ a képzési lehetőségekről, különös tekintettel a felnőttképzés keretében megszerezhető alapvégzettségről és szakképesítéshez való hozzájárásról
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Képzési igények felmérése, az igények egyeztetése a munkaügyi központok képzési lehetőségeivel. Felvilágosítás, a hátrányos helyzetű csoportok képzési igényeinek felmérése, felzárkóztatás. Pályázatorientáció, a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő szakmai képzés szervezése, beindítása, tanácsadás. Az alapképzéssel és a szakképzéssel kapcsolatos tájékoztató jellegű konzultációk szervezése a települési önkormányzatok közösségi tereiben és oktatási intézményeiben, különös tekintettel a lemaradó településekre, településrészekre – a roma nemzetiségi önkormányzati képviselők bevonásával. A toborzást követően eredményes általános iskolai és szakképzési tanfolyamok szervezése, motivációs felkészítéssel.
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat, Szakképző centrumok (BSZC, GYSZC), Békéscsabai Tankerületi Központ, Civil szervezetek, Békés Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>Az intézkedéseknek köszönhetően várhatóan csökken az alulképzettek száma, emelkedik a magasabb iskolai végzettséggel, szakképzettséggel rendelkezők száma – ezáltal nő a munkaerő-piaci rugalmasság és lassan a foglalkoztatás is.</p> <ul style="list-style-type: none"> • tájékoztató konzultációk száma (db) <ul style="list-style-type: none"> • résztvevők száma (fő) • toborzásban résztvevők száma (fő) • általános iskolai osztályokat elvégzők száma (fő) • szakképzési tanfolyamok száma (db) • résztvevők száma, végzettek száma (fő)

Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	MSZR 2.: Munkalehetőségek hiányának csökkentése
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Az alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők munkaerő-piacra való beilleszkedése nehezített. Az érintettek motiválására, aktivizálására tett erőfeszítések nem minden esetben jártak eredménnyel. A támogatott szakképzéssel működő GINOP pályázatok nagyon népszerűek, de a lehetséges kapacitás elégtelen. Folytatni szükséges a TOP és a Foglalkoztatási Paktum felzárkózási programjait. Az érintettek körében nincs elég információ az álláskeresés területén lehetséges segítségről és támogatásokról.
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A munkaerő-piacra való beillesztés elősegítése érdekében szükséges a foglalkoztatási intézkedések célzása a leghátrányosabb helyzetű csoportokra, az alacsony iskolai végzettségűekre, kiemelten a romákra, különösen a leghátrányosabb helyzetű településeken. Bővíteni szükséges a szakképzések megszerzését segítő támogatási kereteket, hogy több hátrányos helyzetű személy bevonására legyen lehetőség. Hangsúlyosabbá kell tenni a munkaerő-piacra való beilleszkedés elősegítését, az elhelyezkedés és a munkahely megtartás motiválását. A települési önkormányzatok közösségi tereiben széles körű tájékoztatás nyújtása szükséges az álláskereséssel kapcsolatos legfontosabb információkról és a lehetséges támogatásokról.
Részvevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat, Szakképző centrumok (BSZC, GYSZC), Békéscsabai Tankerületi Központ, Civil szervezetek, Békés Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása	Szélesebb körű tájékoztatás biztosítása az álláskereséssel és a lehetséges támogatásokkal kapcsolatban az érintettek részére. A felnőttképzési és szakképzési tanfolyamokhoz kapcsolódóan – az új OKJ figyelembe

(rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>vételével - a munkaerő-piaci részvétellel kapcsolatos motiváció növelése (személyiségfejlesztés, kompetenciamérés).</p> <ul style="list-style-type: none"> • foglalkoztatási szempontból hátrányos helyzetűek részére szervezett, álláskereséssel és támogatásokkal kapcsolatos tájékoztatók száma, résztvevők száma • halmozottan hátrányos helyzetűek számára szervezett tanfolyamok száma, résztvevők száma, végzetek száma.
Szükséges erőforrások	<p>Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	MSZR 4.: Szociális szolgáltatások elérése
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A mélyszegénységben érintett személyek alul informáltak az őket érintő felzárkózási lehetőségekről. Hiányosak az ismereteik az egészségtudatos magatartás, egészséges életmód, a képzési lehetőségek, az önfoglalkoztatás, a háztartás gazdálkodás terén, az adósságkezelés és pénzügyi tudatosság területén.
Célok és tevékenység	Előadássorozat szervezése a megye településein élő hátrányos helyzetű személyeknek – roadshow keretében:
Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<ul style="list-style-type: none"> • Életvezetési tanácsadás (egészséges életmód, egészséges étkezés, gyermek fejlődésének elősegítése, képzési lehetőségek, munka jelentősége) • Családi életvitelre nevelés (balesetek, rosszulletek kezelése, tudatos gyermekvállalás, védőoltások, iskolai problémák, szenvedélybetegségek) • Adósságkezelés (családi gazdálkodás, megtakarítási lehetőségek, pénzügyi tudatosság, szociális támogatások) • Pénzügyi integráció, tanácsadás (élethelyzetek – jó példák, háztartásgazdálkodás, szociális támogatások, háztartási és közlekedés biztonság, pszichés problémák kezelése) <p>A megyei önkormányzat koordinációjában kerülhetnek megszervezésre a szociális és gyermekjóléti intézmények megyei szintű szakmai</p>

	összejövetelei az aktuális problémáik megbeszélése és a jó gyakorlatok elterjesztése érdekében – megyei jelzőrendszer működtetése, átadási folyamatok segítése.
Résztevők és felelős partnerek	
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos: az előadássorozattal a célcsoport kompetenciájának növelése, a szakemberek éves szakmai találkozójának megszervezése – a pályázati lehetőségektől függően. Az előadássorozatra az igények felmérése, az ütemterv elkészítése.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<ul style="list-style-type: none"> • a közösséget és a kompetenciát erősítő tematikus napok száma (db) • a rendezvényeken résztvevők száma (fő) • megyei szintű szakmai találkozók száma (db) • résztvevők száma (fő)
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	MSZR 5.: Lakhatási problémák
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A településeken kevés az önkormányzati bérlakás, különösen a szociális bérlakás. A meglévő állomány műszaki állapota javításra szorul, a fejlesztések folytatás szükséges. A hajléktalan emberek és a hajléktalanság veszélyében élők lakhatási gondjait a hajléktalanokat ellátó intézmény-rendszer nem tudja teljes mértékben kezelni.
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A pályázati lehetőségek kihasználásával a szociális bérlakás állomány növelése, illetve a meglévő állomány felújítása szükséges a nagyobb településeken. A pályakezdő, családalapítás előtt álló fiatalok lakáshoz jutásának elősegítése indokolt a Fészekrakó program továbbvitelével a települések népességmegtartó képességének javítása érdekében a fiatalok számára kedvezményes lakhatási programok indítása, ahol már van azok folytatása.

Résztevők és felelős partnerek	
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>A leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések periferiáján növekvő és újonnan kialakuló rossz lakhatási körülmények.</p> <p>Az ideiglenesen lakhatási gondokkal küzdő családok számára lehetőséget biztosítson a család egységének megtartására, és a szociális munka eszközeivel támogassa a családot önálló életvitelük megtartásában, vagy annak visszaállításában.</p>
Szükséges erőforrások	<p>Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	MSZR 6. /GY 6. : Szerhasználat és szenvedélybetegség
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Az egészség megőrzésére egészséges táplálkozás, szenvedélybetegségektől való távolmaradás.
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<p>Folyamatos kapcsolattartás a célcsoport tagjaival. A problémák megoldása, illetve megelőzése érdekében szociális, gyermekjóléti, képzési, felzárkóztató programok létrehozása, közösségi programok rendezése, tanácsadás.</p> <p>Prevenációs és rehabilitációs programok széles körű megismertetése a megye lakosságával - Szemléletformálás; az egészségkárosodás megelőzése; a kialakult egészségkárosodás rehabilitációja.</p> <p>A drogfogyasztással kapcsolatban a helyzet megoldását hátráltatja a szakember- és kapacitáshiány (várólisták), illetve az ellátórendszer lefedettsége elsősorban a kistélepüléseken.</p>
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat, Békés Megyében működő járási székhelyű Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok, Békés Megyei KEF

Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>Az egészségügyi, szociális, oktatási, képzési, foglalkoztatási (együttesen humán) szolgáltatások együttműködve, jó színvonalon, működjenek, és javuljon igénybevételek hozzáférhetősége. Primer prevenció megvalósítása: szűrések, az életmód és az egészségügyi szemlélet formálása, tanácsadás a betegségek bekövetkezésének csökkentéséért - jóval olcsóbb, mint az adott betegség ellátása. Szekunder prevenció: arra kell törekedni, hogy ne alakuljon ki további szövődmény, - ha már kialakult valamilyen betegség - folyamat - megfelelő orvosi ellátás biztosítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A programokon részt vevő diákok száma, • Jó gyakorlatok feltérképezése • Tájékoztató kiadványok • prevenciós program kidolgozása • Szemléletformálás • Tájékoztatás, életvezetési tanácsadás
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Ajánlasként fogalmazódott meg a helyi adottságok feltérképezése, az adatgyűjtés és helyzetelemzés, illetve az ebből levonható következtetések, javaslatok és lehetőségek számbavétele. Továbbra is biztosítani kell a megélhetési támogatást, és a közfoglalkoztatást tovább kell folytatni és lehetőség szerint kiterjeszteni. Meg kell szervezni a célcsoport rendszeres és hatékony tájékoztatását a foglalkoztatási és képzési lehetőségekről, a munkanélkülieknek adható támogatásokról, valamint a regisztráció jelentőségéről és menetéről. Fontos a pályázati lehetőségek hatékony kihasználása, az erőforrások felkutatása és a munkahelyteremtő beruházások feltételeinek szakszerű és átfogó megalapozása, a további befektetések ösztönzése. Hasznos kiegészítő elem lehet a kompetenciamérés, és ezzel párhuzamosan a képző szervek megkeresése és képzések beindítása, piaci igényeknek megfelelő szakképzés és tanfolyamok szervezése.

A célcsoportot érintő intézkedésekkel szemben elvárt részcélok teljesítése:

- Anyagi és szociális nélkülözés kockázatában élők arányának csökkentése – különös tekintettel a roma népességre.
- A tartósan rászoruló munkaeő-piaci integrációjának elősegítése, foglalkoztatottsági szintjük emelése a képzettségi szinttel együtt.
- A munkaeő-piaci integrációt segítő munkaügyi szolgáltatások és szociális ellátások, szolgáltatások elérhetőségének és hatékonyságának fejlesztésére van szükség.
- A közfoglalkoztatási programok mint közösségért végzett értékteremtő munkalehetőség rendszerének fejlesztése lehetőség szerint a nyílt munkaeő-piacra való visszavezetés céljával.
- A roma népességet célzó szakpolitikák, beavatkozások tervezése során az adminisztrációs és statisztikai adatokat szolgáltató rendszerek fejlesztése, az információk frissítése.
- A szegénység, mint a szociális kizáródás újratemelődésének megakadályozása, a gyermekszegénység csökkentése, a családokat érintő jóléti transzferek szinten tartása-
- A gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások és szolgáltatások elérhetőségének és hatékonyságának fejlesztése érdekében megyei szintű módszertani megbeszélések kezdeményezése, a jelzőrendszeri tagok folyamatos tájékoztatása, az együttműködés elősegítése.
- A végzettség nélküli iskolaelhagyás, a lemorzsolódás lehetőségének csökkentése – az alacsony végzettségű munkavállalók számának visszaszorítása érdekében.
- A települési és térségi szegregációk csökkentése, a szegregátumok fejlesztése, a lakhatás biztosításának javítása, a lakhatási lehetőségek bővítésére irányuló kezdeményezések generálása.
- A romák bevonása az őket érintő programok tervezésébe, megvalósításába és értékelésébe, a társadalmi együttélés alapját jelentő bizalom növelése érdekében a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése.
- Az új típusú dizájner drogok (Új Pszichoaktív Szerek, ÚPSZ) Magyarországon 2010-ben jelentek meg jelentősebb mértékben, ami teljesen megváltoztatta a drogfogyasztási szokásokat, és új kihívások elé állította a szakembereket. Az új szerekkel megváltozott a fogyasztói kultúra, amennyiben ezek teljesen másképp működnek, mint a jól ismert ún. klasszikus szerek (pl. heroin). Az új szerek elterjedésének oka elsősorban az alacsony ár és a könnyű hozzáférhetőség – az újdonság hatása és a (még) legalitás miatt feltételezett alacsonyabb kockázat.
- A kábítószer-használat és a kábítószerekkel kapcsolatos problémák fiatalok körében történő megelőzése az európai nemzeti drogstratégiák egyik fő célkitűzése, amely különféle

megközelítéseket együttesen alkalmaz – ezeket a Békés Megyei KEF-ek drogstratégiájával is össze kell hangolni.

- A kényszermunka és emberkereskedelem áldozatává válásának megelőzése, áldozatsegítés: az emberkereskedelem személyek toborzását, szállítását, eladását, elrejtését, vagy átvételét jelenti fenyegetés, erőszak vagy a kényszer más formáinak alkalmazásával, erőszakos elrablás, csalás, megtévesztés, hatalommal vagy kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés útján, vagy anyagi ellenszolgáltatás vagy előnyök adásával, vagy elfogadásával annak érdekében, hogy kizsákmányolás céljából elnyerjék egy olyan személy beleegyezését, aki más személy felett hatalommal rendelkezik. A Kormány által elfogadott emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020-2023 közötti nemzeti stratégiával összhangban a „4P” paradigma mentén: megelőzés, áldozatsegítés, igazságszolgáltatás, partnerség.

Gyermekekkel kapcsolatos intézkedések

Intézkedés érintett célcsoportja	GY 1.: iskolai agresszió és megjelenése
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A gyermekek, fiatalok körében az előítéletek egyre gyakrabban agressziót szülnek egymással és a tanáraikkal szemben, a feldolgozatlan és kezeletlen problémák pszicho-szociális gondokkal járnak
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A köznevelés esélyteremtő szerepének további növelése érdekében folytatni kell az eredményes és hatékony felzárkózást segítő pályázati programokat (ösztöndíjak, mentorok, szakkollégiumok), elterjeszteni a jó gyakorlatokat a korai iskola elhagyók számának csökkentése, a továbbtanulók számának növelése érdekében – a szülők bevonásával. Támogatni szükséges az innovatív módszereket (személyes interakciók és a valós alapú társasjátékok alkalmazását), melyek elősegítik az elfogadást. Az érzékenyítéssel foglalkozó szervezetek személyi és infrastrukturális kapacitását növelni szükséges. A szemléletformálásra a média minden felületén nagyobb hangsúlyt kell helyezni. Jó gyakorlatok disszeminációja. A beavatkozásokban különös hangsúlyt fektetünk a problémákhoz legközelebbi, a segítő szakemberek közvetlen és intenzív jelenlétén alapuló térségi, települési beavatkozásokra.
Résztevők és felelős partnerek	Iskolai és óvodai szociális munka – Család és Gyermejkölési Központok, Gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai
Az intézkedés megvalósításának	Folyamatos

lehetséges ideje	
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<ul style="list-style-type: none"> • érzékenyítő tréningek száma (db) • érzékenyítésben résztvevők száma (fő) - együttműködések a szülőkkel, a szülők tájékoztatása, képzése, fejlesztése - a család részére konfliktusokat kezelő szolgáltatások biztosítása
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	GY 2.: Szakemberek hiánya
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A családsegítő kiegészítő szolgáltatások biztosítása hiányos, a hátrányos helyzetű településrészekben nagyobb igény lenne az állandó jelenlétre
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<p>A szolgáltatások településen belüli elhelyezkedése, tárgyi feltételrendszere, felszereltsége, egyenlő esélyű hozzáférése nagyon változó a szegényebb régiók, kistérségek és kistelepülések hátrányára. A szolgáltatások többsége rendelkezik működési engedéllyel, de a szolgáltatásokra vonatkozó minimális standardok hiánya miatt a szolgáltatások többsége nem felel meg a minőségi szakmai feltételeknek. A család- és gyermekjóléti szolgálatok és központok szolgáltatásainak erősítése, valamint más segítő és prevenciós „utazó szolgáltatások” biztosítása országos, megyei vagy járási szintről a településekre.</p> <p>A szociális- és a gyermekvédelmi ellátórendszer humán erőforrás fejlesztése (szakemberek új társadalmi kihívásokra való felkészítése, fluktuációjuk csökkentése, munkájuknak magasabb minőségű elismerése), a tevékenységek technikai támogatása digitális eszközökkel.</p>
Résztvevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat
Az intézkedés	Folyamatos

megvalósításának lehetséges ideje	
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Humánerőforrás-hiánnyal küzdő szolgáltatások munkaköreinek vonzóvá tétele felsőfokú végzettségű szakemberek számára (pl. magasabb bér, szolgálati lakás nyújtásával) különös tekintettel a hátrányos helyzetű térségekre/településekre. A fejlesztési pályázatok szakemberekre irányuló támogatásainak jobb összehangolása a munkaerőpiaci racionalitásokkal. Szakemberhiány (gyógypedagógus, korai fejlesztő szakember). Koragyermekkori intervenció (gyermek testi és lelki, képességbeli fejlődésében mutatkozó eltérések esetén beavatkozások, fejlesztések) nem, vagy nehezen érhetőek el.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	GY 3.: gyermeknevelési problémák, a szülők hiányos ismerete és a szülői együttműködés miatt
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A szülők az alapszolgáltatáson kívül nem jutnak olyan plusz szolgáltatásokhoz, amelyek komplex módon a család szintjén kezelnék a problémákat
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Már a várandósság idején meg kell kezdeni a segítő beavatkozásokat a rászoruló anyáknál, mert sokan már a várandós gondozásból is kimaradnak. Nem mindenhol érhetőek el a koragyermekkori szolgáltatások, ahol szükség lenne rájuk, pedig bizonyítottan ezek az intézmények nyújthatják a legkorábbi és egyben leghatékonyabb segítséget a gyermeknevelésben, a gyermekek társadalmi felzárkózásában, a pozitív iskolai karrier megalapozásában.
Részvevők és felelős partnerek	Család – és Gyermekjóléti Központok, Gyermekvédelmi intézmények, Jelzőrendszeri tagok
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak	A Biztos Kezdet Gyerekházak számának bővítése, szakmai működésük minőségének és eszköztárának további javítása; valamint

dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	szolgáltatáshiányos kistelepüléseken „Jó kis hely” szolgáltatások fejlesztése.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	GY 4.: Családon belüli erőszak
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A családon/kapcsolaton belüli erőszak felismerésére irányuló információk hozzáféréseinek biztosítása hiányos
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<p>A kapcsolati erőszak és a bántalmazó, elhanyagoló, mérgező közeg (pl. alkoholizmus) általában párhuzamosan vagy előzményként jelen vannak a fiatalkorú bűnelkövetők, a szegregátumokban élő hátrányos helyzetűek és a hosszuidős elítéltek esetében. A cél a nők és a gyermekek elleni erőszak minden formájának felszámolása, és a sürgős fellépés a nők és férfiak, lányok és fiúk testi és érzelmi integritáshoz való alapvető jogának megsértése ellen. Az e célok előmozdításához szükséges stratégiai prioritásoknak az áldozatok védelmét és az elkövetők felelősségre vonását szolgáló jogi keret kialakítását, az infrastrukturális háttér erősítését, és a megelőzést kell szolgálniuk.</p> <p>Az Országos Kriminológiai Intézet kutatása szerint komplex beavatkozásokra van szükség a leterhelt szociális és a gyermekvédelmi (jelző)rendszer, a gyámhatóság, a rendőrség, a bíróság, az ügyészség összehangolt munkájával.</p>
Részvevők és felelős partnerek	Békés Megyei Rendőrfőkapitányság, Békés Megyei Önkormányzat, Civil szervezetek, Kormányhivatal Gyámhivatala
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak	A kapcsolati erőszak mint leginkább látens, legkisebb számban felderített és legkevésbé szankcionált bűncselekmény elszenvedői jellemzően a

dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és Szükséges erőforrások)	háztartásban élő kiskorúak vagy/és a feleség, ritkábban egy idősebb családtag, amelyet a hatályos Büntető Törvénykönyv is szankcionál
	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	GY 5.: Gyermek nevelésbe vétele
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Tudatos családtervezésre irányuló szolgáltatások hiányosak
Célok és tevékenység	A tudatos családtervezés egészségügyi szempontból is fontos épp úgy, mint a szűrővizsgálatokon való rendszere megjelenés.
Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Ismeretterjesztő, felvilágosító programokon keresztül lehet felhívni a figyelmet az egészségkárosító szenvedélyek kockázataira, a várandósságra való felkészülés fontosságára, a szűréseken való részvétel megelőző funkciójára.
Részvevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>A nők csecsemő- és gyermekápolási (nevelési) ismereteinek hiánya, védőnők számának csökkentése megfordulhat.</p> <p>Ismeretterjesztő programok, tanácsadás, szakemberek, védőnők számának növelése. A védőnői szakma vonzóbbá tétele, anyagi és erkölcsi megbecsülésen keresztül. „Otthon segítség” program létrehozása kisgyermekes családok részére. Gyermekvállalás, családalapítás előtt álló roma fiatalok részére szemléletformáló program létrehozása elősegítheti a születendő gyermek megfelelő fejlődését.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szociális szakemberek aránya a szociális és gyermekjóléti szolgálatok munkatársai között • A szolgáltatások által ellátott gyermekek és családok száma • A családból átmeneti gondozásba kerülő gyermekek közül a

	<p>családba visszakerülők aránya</p> <ul style="list-style-type: none"> • A családok átmeneti otthonában elhelyezett szülők és gyermekeik közül a két évnél hosszabb ideje az ellátórendszerben „vándorlók” aránya.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

- Ajánlasként fogalmazódik meg a hátránykompenzáló és prevenciós gyermekjóléti alapellátások és gyerekek esélyeit növelő szolgáltatások közül a Biztos Kezdet Gyerekházak elterjesztése, számainak bővítése. A Gyerekház elsődleges célja a képességfejlődés segítése, a kisgyermeket nevelő szülő minél korábbi szakszerű támogatása. A gyermek a születés pillanatától, vagy már azt megelőzően is fejleszthető, támogatható. A szülő feladata, hogy ezt ösztönös megérzései mellett, tudatosan is megtegye. Ennek alapja a gyerekekkel való bánásmód érzelmi és értelmi támogatása. A Biztos Kezdet Gyerekházak esetében kiemelkedően nagy hangsúlyt kap a szülők bevonása és a velük való együttműködés. A Gyerekház biztosítja a változatos tevékenységekhez szükséges játékokat és anyagokat, elérhetővé teszik a gyerekek mentális, fizikai fejlődéséhez szükséges eszközöket, környezetet, hogy nevelésük minél magasabb színvonalon valósuljon meg.
- A Tanoda programok az iskolai lemorzsolódás, a korai iskolaelhagyás szempontjából nyújtanak hiánypótló szolgáltatást a hátrányos helyzetű családok gyermekei számára, a jelenleg működő Tanodák mellett a megye más területein is szükséges lenne a szolgáltatás biztosítása.
- A bölcsődék fejlesztése és korszerűsítése a férőhelyek biztosítására, a kisgyermek napközbeni ellátása körében az egyik legalapvetőbb szolgáltatástípus. A bölcsődék gyermekek felzárkózásához és életminőségének javításához is hozzájárulnak, így fontos új intézmények létesítése, illetve a férőhelyek bővítése, valamint a minőségi szakemberállomány (kisgyermeknevelők) biztosítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek szempontjából a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, gondozás keretében ellátott gyermekek számára is szükséges a megfelelő szakember állomány biztosítása, mely jelenleg a megyében hiányos.
- A szegénységi ciklus, ezen belül a gyermekszegénység megszakításának szükségessége, a társadalom és a gyermekek közös távlati érdeke kell, hogy legyen.
- A hátrányos helyzetű gyermekek esetében speciális problémákkal (korai iskolaelhagyás, prostitúció, elhanyagolás, mélyszegénység) is találkozhatnak a szakemberek – ennek érdekében speciális továbbképzési lehetőségekre van szükség.

- A mai, tudáson és versenyen alapuló társadalomban a hátránnyal induló gyermekek szegénysége súlyosabb következményekkel járhat, ezen gyermekek előtt lezáródnak azok a lehetőségek, amelyek révén jó eséllyel kapcsolódnak be a társadalom nagy rendszereibe, munkába, állampolgári részvételbe, egyáltalán: hozzájuthatnak a tisztességes megélhetéshez.
- Fokozott figyelmet kell fordítani a gyermekek jogainak érvényesítésére, különös tekintettel a gyermekbántalmazás és az emberkereskedelem áldozatává válás elleni védelmekre, az áldozattá vált gyermekek megsegítése, valamint a szülők válásával felmerülő gyermekjogi sérelmekre.
- 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégia (2007-2032) dokumentum alapelvei mentén biztosítani az intézkedések megvalósítását a gyermekek mindenek felett álló érdekének szem előtt tartásával.

Nők célcsoporttal kapcsolatos megfogalmazott intézkedések

Intézkedés érintett célcsoportja	N 1.: GYES-ről, GYED-ről visszatérők problémái
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Intézményes gyermekelhelyezés lehetőségeinek vizsgálata - bővítés
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Cél az aktív korú munkanélküli nők számának csökkentése, egyenlőség megteremtése a foglalkoztatás területén, valamint a képzési programok körének szélesítése. Cél továbbá, hogy a női álláskereső helyben vagy a környező településeken megtalálják a végzettségüknek megfelelő munkahelyet, ehhez szükséges a részmunkaidős foglalkoztatás elősegítése. Képzések biztosításával javítani kell a munkaerőpiaci esélyeken, a munkaerő-piaci integráción, mivel a magasabb szintű képzettség jobb munkaerőpiaci mobilitást eredményezhet.
Résztevők és felelős partnerek	
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása	A gyermekjóléti és gondozási alapszolgáltatások, valamint az óvodai és a gyermekek napközbeni ellátását biztosító egyéb szolgáltatások esetében a férőhelyek bővítése, gyermekfelügyelet biztosítása. Meglévő szolgáltatások igény szerinti bővítése, olyan családbarát szolgáltatások

(rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	létrehozása, ami elősegíti a nők munkába állását. Képzési lehetőségek feltérképezése, képzések népszerűsítése, képzések megvalósítása. Munkaerő-piaci tréningek, állásbörzék szervezése és népszerűsítése. Közfoglalkoztatás szervezése, női munkák ösztönzése. Kisgyermeket nevelő szülők toborozása, tréningek szervezése
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	N2. : Kisgyermekes nők helyzetének javítása
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A már megvalósított projektek által kidolgozott gyakorlatok kismértékben hasznosulnak, hozzájuk korlátozott
Célok és tevékenység	Olyan képzési programokat és munkalehetőségeket kell kialakítani kisebb körzetek létrehozásával, melyekben a tanulásra vagy munkára fordított időt rugalmasan tudják beilleszteni mindennapjaikba a családanyák.
Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Kifejezetten roma nők számára vonzó, rugalmas foglalkoztatási formák kialakítása a lakóhely területén, vagy annak közelében. Így viszonylag rövid betanulás után munkát tudnának vállalni a szociális, vagy éppen az egészségügyi ágazatban.
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat és képző intézmények
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rugalmas képzési formák és atipikus munkalehetőségek hiánya helyben. A családos nők gyermekeiktől nem szívesen utaznak messzire tanulás vagy munkavégzés miatt. Azokban a családokban, melyekben hagyományosan a nő feladata a háztartás vezetése és a gyermeknevelés, ott a napi 8 óra munka akár még helyben is nehezen megvalósítható.

Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása
-----------------------	---

Intézkedés érintett célcsoportja	N 3.: Önszerveződő csoportok hiánya
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Aktorok felkutatása, szükségletfelmérés
Célok és tevékenység	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző szabadidős programok, szolgáltatások megszervezése, amivel csökkenthetők az elmagányosodás következtében kialakuló egészségügyi problémák. Az érintett nőket ösztönözni kell, hogy részt vegyenek a település életében, rendezvényeken, önkéntes munkában és érezzék, hogy fontos tagjai a közösségnek. Ne érezzék a kirekesztést, a hátrányos megkülönböztetést. A nők civil, vagy más szervezetekkel együttműködve, önsegítő csoportokat alkotva, saját erőforrások, szükségletek, megszervezhetik egymás kölcsönös támogatását.
Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	
Résztevők és felelős partnerek	
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Érdeklődési kör feltérképezése, igények, elvárások egyeztetése, kapcsolatfelvétel a jó gyakorlattal rendelkező szervezetekkel, pályázati lehetőségek felkutatása, érdeklődési köröknek megfelelő programok kidolgozása, megvalósítása, rendszeres találkozók, kiállítás, baba-mama klub szervezése, tájékoztató a lehetőségekről. Közösségi életbe, önkéntes munkába történő bevonás. A civil vagy más szervezetekkel együttműködve önsegítő csoport szervezése a saját erőforrások, szükségletek, kölcsönös segítések, támogatások feltérképezésére, mozgósítására. Az önsegítő anyacsoportokat szervező és működtető civil, egyházi vagy önkormányzati kezdeményezések támogatása (helyiség, gyermekfelügyelet, apás gyermekprogramok, pénzügyi támogatás, pályázati forrás), iskolabuszok, kooperáció más szolgáltatókkal. A problémák megoldása és megelőzése érdekében partnerség és támogató közösségi szolgálat létrehozása

	Megfelelő szakemberekkel, önkéntesekkel, pályázatok keresésével az érintett nők érezhetik, hogy szükség van rájuk, ezáltal ismét a település, a társadalom hasznos tagjaivá válhatnak. A baba-mama programok megtartásával biztosítható a közösségi életbe való bekapcsolódás, visszatérés.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	N 4.: Nők munkavállalási esélyei
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Az alacsony végzettségű roma származású nők munkavállalási hajlandósága akadályozza a munkavállalás lehetőségét, a társadalomnak elő kell segíteni a munka és a magánéleti kötelezettségek összehangolását családon belül, a nők és férfiak számára egyaránt.
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Magyarországon a nők iskolai végzettsége általánosságban valamivel magasabb, mint a férfiaké. A munkaképes korú nők nagyobb százalékának van középfokú, illetve felsőfokú végzettsége, mint a hasonló korú férfiaknak. A férfiak viszont magasabb arányban rendelkeznek szakképesítéssel. A lányok a gimnáziumokban jelentősen felül, a szakiskolákban jelentősen alulképviselet. Ez azt jelenti, hogy a lányok inkább általános középfokú képzést kapnak, és ritkábban is tanulnak szakmát ezen a szinten. A családban kialakított hagyományokat figyelembe véve erősíteni szükséges a nők munkavállalási hajlandóságát, atipikus foglalkoztatási formák feltérképezése, népszerűsítése, szemléletformálás.
Résztevők és felelős partnerek	
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása	A megyében is futó „Nő az esély” programok eredményeinek felhasználásával és az ott szakmát szerző munkavállalók mentori tevékenysége mellett a roma nők foglalkoztatási esélyeinek növelése érdekében olyan képzési programok indítása, melyek a foglalkoztatással

(rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	együtt szakmai tudás és szakmai gyakorlatot is biztosít számukra.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	N 5.: életvezetési és pénzügyi ismeretek hiányából adódó problémák
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Életvezetési problémák, pénzügyi ismeretek hiánya miatt gyakori az eladósodottság
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Családok életvezetési problémáinak kezelése - pénzügyi ismeretek bővítése, szociális tevékenységet ellátó civil szervezetek és roma nemzetiségi önkormányzatok közreműködésével annak érdekében, hogy a pénzügyi tudatosság a lakosság körében fejlődhessen. Magyarország kormánya 1919/2017. (XII. 8.) Korm. határozattal elfogadta a lakosság pénzügyi tudatosságát fejlesztő stratégiát (Pénzügyi Tudatosság Fejlesztési Stratégia) amely mentén kerültek meghatározásra a rendezvény helyszínéül szolgáló települések és előadások is. A stratégia támogatni kívánja a pénzügyi kultúra témában folyó tudományos kutatásokat, hogy ezzel is megszilárdítsa a közgondolkodásban való folyamatos jelenlétet.
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat és partnerei
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint	Tapasztalásaink szerint az ilyen jellegű tájékoztatást nyújtó és ismereteket bővítő rendezvényekre szükség van, fontos, hogy a településen szolgáltatást nyújtó szervezetek be tudjanak mutatkozni kötetlen beszélgetés formájában a potenciális segítséget igénylőkkel a helyzetüket érintő szégyenérzet miatt, könnyebben vesznek igénybe segítséget, vagy élnek a lehetőséggel, ha már ismerik azt, akitől ezt kérniük kell.

fenntarthatósága	Az iskolákban kialakított pénzügyi tudatosságra nevelő programok mellett a lakosság felnőttkori tagjai számára is elérhetővé kell tenni a fejlődési lehetőséget, rendezvények, előadások szervezésével.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	N 6.: Korai gyermekvállalás
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Egészségtudatossághoz kötődő ismeretek hiányosak.
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Gyerekek szemléletformálása a szülők, családok bevonásával. Egészségre nevelést el kell kezdeni az óvodáskorú gyermekeknél az iskoláskorú gyerekeket életkoruknak megfelelő felvilágosításban kell részesíteni.
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat, Egészségügyi Intézmények, Védőnői Szolgálat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A megye serdülő korú leány lakosainak méhnyakrák és egyéb rosszindulatú daganat megakadályozására alkalmas, évről-évre megszervezett oltásán kívül lehetővé kell tenni e korosztályon túli lakossági csoportok kedvezményes árú vakcinálásának biztosítását is. A fertőző betegségek elleni nem kötelező oltási kampányok eredményességét is fokozni szükséges a gyermekek körében. Különböző pályázati forrásokból az elmúlt években számos egészségnevelésre, szemléletformálásra irányuló program futott. (TÁMOP 6.1.2.-11 - Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok - lokális színterek, EFOP-1.8.7-16 - Célzott prevenció programok a

	<p>Szenvedélybetegség megelőzése érdekében, EFOP-1.8.19-17 - Az alapellátás és népegészségügy rendszerének átfogó fejlesztése – népegészségügy helyi kapacitás fejlesztése)</p> <p>A védőnői szolgálat felvilágosító kampányai az iskolákban elengedhetetlenül szükséges lenne a fenti betegségek és a nem kívánt, korai terhesség megelőzésének érdekében.</p>
<p>Szükséges erőforrások</p>	<p>Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása</p>

A fenti intézkedések ajánlást fogalmaznak meg a beavatkozási területekre vonatkozóan:

- A nőket érintő hátránykompenzáló programok folytatása szükséges – különös tekintettel a roma nőkre – foglalkoztatásba ágyazott képzése vagy a képzések utáni támogatott foglalkoztatása, a sikeres „Nő az esély” programok folytatása és kiegészítése digitális kompetencia fejlesztéssel.
- Kiegészítő szociális szolgáltatásokkal támogatott, minőségi át- és továbbképzések a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, köztük a nők és romák számára, az elsődleges munkaerőpiac valós igényeinek és a célcsoport szükségleteinek megfelelően a család és munka egyensúlyának megteremtése érdekében.
- Bérjellegű támogatások nyújtása vállalkozások számára, hátrányos helyzetű/nők/roma személyek elsődleges munkaerőpiaci elhelyezkedésének támogatása érdekében, az állami vállalatok és a magánszektor bevonásával.
- Életvezetési és családi élet problémakörével női önszerveződő csoportok létrejöttének támogatása, civil szervezetek bevonásával, pszichológiai segítség mellett.
- A nők egészségtudatosságának növelése, a szűrőprogramokon való részvétel támogatása, a nők körében felmerülő egészségügyi problémák mérséklésére.
- A szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása.
- 1004/2010. (I. 21.) Korm. határozat a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia - Irányok és Célok 2010-2021 figyelembevételével tervezni az intézkedéseket.

Intézkedés érintett célcsoportja	I 1.: Időseknek nyújtott programok hiánya – áldozattá válás megelőzése
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Demencia (szellemi leépülés) fokozódó aránya. Az ellátórendszer (idősek nappali ellátása, idősek otthona) számára ez új kihívást

	<p>jelent, ez a szakemberek, az ellátásban dolgozók továbbképzését teszi szükségessé, a meglévő tárgyi eszközök nem elégségesek</p>
<p>Célok és tevékenység</p> <p>Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban</p>	<p>Akadálymentes környezetben, eszközbeszerzések biztosítása a szabadidő hasznos, tartalmas eltöltéséhez.</p> <p>Az időskorúak nappali ellátását biztosító épületek korszerűsítése a szolgáltatás színvonalának emelése, az igénybevételi hajlandóság növelése az izoláció csökkentése érdekében.</p> <p>Cél az idősebb korosztály aktivitásának fenntartása, elősegítése, viszonylagos egészségének megőrzése, a célcsoportra jellemző betegségek megelőzése, illetve késleltetése. Szűrőprogramok segítségével az egészségi állapotuk javítása.</p>
<p>Részvevők és felelős partnerek</p> <p>Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje</p>	<p>Békés Megyei Önkormányzat és partnerei, Rendőrkapitányságok, Polgárőrség, egyéb civil szervezetek</p> <p>Folyamatos</p>
<p>Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága</p>	<p>Az idős emberek életkörülményeinek, igényeinek felmérése, szükség esetén személyre szabott intézkedési programok készítése. A helyi polgárőr csoport megszervezése, ismertetése a problémával, pályázati forrás keresése, a veszélyeztetett ingatlanok környékén a rendőrségi járőrtevékenység intenzitásának növelése. Nyilvános fórum szervezése, figyelemfelhívás, tájékoztatás, jelzőrendszer szélesebb körben megjelenése. Házi segítségnyújtás (hétvégi házi segítségnyújtás), a szükséges gondozói hálózat megszervezése. A meglévő szolgáltatás fenntartása, bővítése. Idős lakosság számára bentlakásos szociális otthon építése. "Veszélytérkép" rajzolás, beépítése a járőrszolgálat útvonaltervébe, folyamatos aktualizálása, folyamatos járőrözés.</p>
<p>Szükséges erőforrások</p>	<p>Tájékoztató anyagok és rölapok készítése, rendszeres tanácsadás megszervezése, idősek minél szélesebb körű tájékoztatása, biztonságérzet erősítése, figyelemfelkeltő írások készítése. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás népszerűsítése. Rendőrség, polgárőrség, közterület-felügyelők fokozott járőrözése, veszély esetén riaszthatósága.</p>

Intézkedés érintett célcsoportja	I 2.: Egészségi állapot romlás, szűrések nehezen való elérése, szakorvos hiánya a településen
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés nehézkes (egyre több betöltetlen állandó orvosi praxis van a megyében).
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Szűrővizsgálatok könnyebb elérhetőségének szervezése, településre hozása, egészségmegőrzés, életmódváltás szervezése.
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat partnerei – egészségügyi intézmények.
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Egészségmegőrző programok indítása, széleskörű tájékoztatás, egészséges életmódra nevelés, folyamatos szűrőprogramok szervezése. Aktivitást, mozgást fejlesztő (gyógytorna) programok szervezése, mobil szűrővizsgálat biztosítása, képzések, tanácsadások igény szerinti bővítése. Segítségnyújtás ahhoz, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a különböző egészségügyi, közösségi és szabadidős programokon. Az orvosi praxisokat vonzóvá kell tenni: szolgálati lakások kialakítása, versenyképes bér, szolgálati gépjármű biztosítása stb
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	I 3.: Az idősebb, de még aktív korú – nyugdíjkorhatárhoz közelálló - korosztály munkaerő-piaci esélyei rosszak.
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Az aktív, áthajlás korban lévő munkavállalók foglalkoztatottságának javítása

Célok és tevékenység	Védett munkahelyek létrehozása, esetlegesen otthoni munkavégzés ún. bedolgozási lehetőség.
Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Átképzés, helyi adókedvezmény a foglalkoztatás támogatásához. Az idősök nem rendelkeznek megfelelő informatikai ismeretekkel, számukra nem elérhetők a közművelődési, kulturális szolgáltatások – ezen való javítás.
Részvevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Adatgyűjtés az informatikai jártasság feltérképezésére, koncepció, intézkedési terv kidolgozása a szolgáltatások elérhetővé válására, kapcsolattartó kijelölése az idősebb korosztállyal való kapcsolattartásra. Igényfelmérés, jelentkezők összeírása, tájékoztatás, folyamatos képzés megszervezése, éven belüli képzések lefolytatása, technikai háttér biztosítása. Az idősök klubjainak foglalkozásainak interaktívabbá tétele.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	I 4.: információ hiány és jogérvényesítés hiányosságai miatt nem eredményes a nőket és időseket ért bűncselekmények azonosítása
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A lakosság biztonságérzete elsősorban az idősök körében alacsony
Célok és tevékenység	A cél az, hogy a települések idős lakossága ne érezze úgy, hogy magára maradt. Cél, hogy az idősök biztonságban érezzék magukat, és a közösségi programok számának növelésével az elszigetelődés megállítható legyen, az idősök bevonása a közösség életébe.
Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú	Az idősök számára minőségi szempontok alapján is ismereteket kell nyújtani a szolgáltatások biztonságáról, megbízhatóságáról,

időegységekre bontásban	hozzáférhetőségéről és felhasználóbarát voltokról. Az idősek számára többféle módon – így képzésekkel is – kell az önellátás és az életminőségük megőrzésével kapcsolatos ismereteket biztosítani. Meg kell teremteni a feltételeit az élethosszig tartó tanulásnak, az önsegítés és öngondoskodás változatos lehetőségeinek és az önkéntesség szélesebb körű kiépítésének is.
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A meglévő folyamatos szemléletformáló és közbiztonságot erősítő kampánysorozat folytatása és civil kezdeményezésű közbiztonság érzetet növelő programok indítása különösen a szegregátumokban; ahol nincs polgárőrség ott megyei szintű összehangolás erősítése, térfigyelő kamerarendszer alkalmazása, jó gyakorlatok népszerűsítése.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	I 5.: az egészségvédelem, egészségtudatos életvitel hiánya, a megelőzésre vonatkozó ismeretek hiánya az egészséges életmódhoz való hozzáférés biztosítása
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Életkorból is eredő egészségügyi problémák, az egészséges életmód és aktív időskor támogatása
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Egészségtudatos életvitel erősítése célzott programok által, a pályázatokban található hasonló célú programok segítése, korai gyermekkortól az egészségtudatos nevelés érvényesítése, felmérés készítése, az egész életen át tartó tudatos egészségvédelmi és egészségfejlesztési igény kialakítása.

Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>Az ellátórendszerek hatásosságának és hatékonyságának erősítése nem képzelhető el a szociális és egészségügyi szektor, az oktatás- és foglalkoztatáspolitikai eszközrendszereinek harmonizációja és a szolgáltatások fejlesztése nélkül. Olyan ellátórendszerre van szükség, amely mindenki számára hozzáférhetően, egységes, egymásra épülő szolgáltatásokat biztosít, folyamatos és megbízható módon. Az időskorúak számára világossá kell tenni, hogy jelenleg a szolgáltatások milyen köre áll rendelkezésükre.</p> <p>Az ellátások hatékonysága és a társadalmi igazságosság kölcsönösen erősítik egymást. A humánszolgáltató rendszerek összehangolása, korszerűsítése a lakosság valamennyi rétegét érintik – az egészen fiataloktól a nagyon idősökig. Mindez a szociális igazságosság és a társadalmi kohézió erősítésének egyik eleme. Minél gyorsabban sikerül a társadalom idősödése nyomán megjelenő új feladatokat ellátni, annál sikeresebb lehet a fejlesztés, s növekedhet a szolgáltatásokkal való elégedettség. Ennek megvalósítása érdekében az idősebb személyeknek lehetőséget kell biztosítani a szolgáltatások közötti nagyobb mértékű választásra. Ez a szolgáltatások jelenleginél szélesebb választékával és színvonaluk emelésével biztosítható.</p>
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszíni, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

1996-ban az Európai Bizottság kiadott egy útmutatót a munkahelyi kockázatértékeléshez mely azonosította a "sérülékeny csoportokat". Ezek a megváltozott munkaképességűek, a fiatalok, az idősödők, a terhes és szoptató anyák, a szakképesítés nélküli, ill. gyakorlattal nem rendelkező munkavállalók, ide értve a szezonális, a kölcsönzött és a bevándorló munkavállalókat is.

Az idősekkel kapcsolatos megfogalmazott ajánlások:

- A támogató szolgáltatra nagy igény van, ezért a támogató szolgálatok megszervezése és valamennyi megyei település részére a szolgáltatás elérése indokolt.
- A támogató szolgálatok kapacitás bővítése szükséges. Jogszabályi módosítás javasolt annak érdekében, hogy a szolgálatok össze tudjanak dolgozni, ezáltal hatékonyabban tudják ellátni feladatukat.
- Az ellátórendszerben dolgozók szakmai felkészítésével, tovább képzésével szakszerű ellátást biztosíthatnak a megnövekedett számú demens idős emberek részére. A speciális tárgyi eszközök beszerzését pályázati forrásból lehet megvalósítani.
- Tevékeny időskor programok létrehozása és működtetése – a digitális kompetenciák fejlesztésének folytatása.

Intézkedés érintett célcsoportja	F 1. - F 2.: önkormányzati épületek és közintézmények akadálymentesítésének befejezése
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A fogyatékkal élők kapcsán a programok legfontosabb célkitűzése a lokális, adott településre vonatkozó akadálymentesítési projektek beindítása.
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A valódi hozzáférhetőség megteremtése az esetek jelentős részében olyan egyedi megoldásokat igényel, amelyek rendkívül nehezen szoríthatók jogszabályi keretek közé, az ezzel kapcsolatos jogi kötelezettségek rögzítése ugyanakkor elengedhetetlen. Szintén ebből adódó jellemző probléma a megvalósuló akadálymentesítési megoldások erősen eltérő színvonala, ami mind a használhatóság, mind pedig a költséghatékonyság szempontjából beavatkozást igényel. Az Európai Bizottságnak az Európai fogyatékoságügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt COM/2010/636 számú közleménye alapján.
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat és Békés megyei települések Önkormányzatai
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és	A fizikai – és infokommunikációs akadálymentesítés kiépítése aközszolgáltatást biztosító épületekben, valamint a közszolgáltatók webes felülete akadálymentesítése szükséges. Ezáltal otthonról is el tudják intézni a hivatalos ügyeiket. A kommunikációs hozzáférhetőség terén elsődleges fejlesztési irány az

hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>eddig hiányterületek – egyebek mellett az autista, beszéd fogyatékos és más, kommunikációjukban súlyosan akadályozott személyek számára nyújtott szolgáltatások – integrálása a meglévő kommunikációs szolgáltatások rendszerébe.</p> <p>Szervezett, összehangolt kommunikáció adott területen a hivatal, az intézmények, a civil szervezetek között. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos egységes elektronikus adatbázis létrehozása (Önkormányzati feladat-ellátási referensek nevei, elérhetőségei, civil szervezetek elérhetőségei, nyilvános adatai, célcsoportokhoz kapcsolódó alapítványok, egyesületek nevei, vezetőinek elérhetőségei, nemzetiségi önkormányzatok vezetőinek nevei elérhetőségei, fogyatékkal élők rehabilitációs lehetőségeinek, helyszíneinek, a szolgáltatások leírása, bemutatása.)</p>
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

Intézkedés érintett célcsoportja	F 3.: foglalkoztatási esélynövelés- védett foglalkoztatások számának növelése
Feltárt probléma a SZÚT-ban	Fogyatékkal élők, megváltozott munkaképességű személyek alacsony, beszűkülő foglalkoztatási lehetőségeinek javítása
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	<p>A fogyatékos és megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása terén minden esetben elsődleges cél a minél nagyobb arányú nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedés. Ebben kulcsfontosságú a foglalkoztatók és a munkavállalók közötti kapcsolat megteremtése, mindkét oldal megfelelő felkészítése, ösztönzése az ilyen típusú foglalkoztatásra, illetve munkavállalásra. Ennek megfelelően kiemelt feladat a munkaerő-piaci kereslet-kínálat felmérése, illetve az egyes – köztük az alternatív – munkaerő-piaci szolgáltatások, illetve az e szolgáltatásokat nyújtó szervezetek hálózatának fejlesztése az Országos Fogyatékosügyi Program mentén.</p> <p>Cél, hogy a fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci hátrányai csökkenjenek, családjuk életkörülményei javuljanak. Azon fogyatékkal élők, akik igényt tartanak a munkavégzésre, kapjanak 30 lehetőséget a</p>

	<p>munkaerő-piacon való elhelyezkedésre, igény szerint foglalkoztatásban részesüljenek. A munkavégzés során a fogyatékossgal élő emberek és a velük együtt dolgozó egészséges emberek érezzék a közös munka társadalmi hasznosságát, értékteremtő erejét.</p>
Résztevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	<p>Foglalkoztatás segítése: tevékenységi lehetőségek, piacok felkutatása, foglalkoztatás támogatása.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Támogatni szükséges az elhelyezkedést segítő speciális eszközök beszerzését, illetve – elsősorban a támogató szolgálatok fejlesztése útján – az akadálymentes munkába jutás lehetőségeit • Folyamatos, célzott tevékenységgel, hosszú távú partnerségek kialakításával szükséges támogatni a fogyatékos és megváltozott munkaképességű személyek által előállított termékek piacra jutását • Foglalkoztatást elősegítő programok és munkahelyteremtő támogatások útján ösztönözni kell a munkáltatókat – ideértve a közfeladatot ellátó szervezeteket és a központi államigazgatási szerveket – a fogyatékos személyek nyílt munkaerőpiacon való foglalkoztatására • A megváltozott munkaképességű, fogyatékos munkavállalók komplex rehabilitációjának mentorálása, a munkába helyezés és a munka megtartásának támogatása speciális szakértelmet kíván – ezért fontos a megfelelő végzettségű személy
Szükséges erőforrások	<p>A felnőttképzés értéklánca sok szereplőt igényel, amíg egy személy versenyképes tudáshoz jut. Az értéklánc kiindulópontja a képző intézmény vagy vállalkozás, mely a képzés elvégzésével új tudást hoz létre. Szereplő az értékláncban az oktatásszervező, aki infrastrukturális feltételek biztosításával a megfelelő körülményeket biztosítja az oktatáshoz. A Járási Kormányhivatalok (Foglalkoztatási Osztály), fontos szereplője annak, hogy a munkavállalók és munkaadók egymásra találjanak ott ahol a piac ezt nem tudja biztosítani.</p>

Intézkedés érintett célcsoportja	F 4.: Képzési átképzési lehetőségek hiánya
Feltárt probléma a SZÚT-ban	A népszámlálási adatok alapján a fogyatékos személyek között a 8. évfolyamnál alacsonyabb végzettségűek aránya 20%, további egyharmaduk csupán 8. évfolyamot végzett el. A szakmával rendelkezők aránya 17%, érettségivel 19%-uk, felsőfokú végzettséggel pedig 9%-uk rendelkezik.
Célok és tevékenység Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Az oktatás területén szükséges az integrációnál magasabb szervezeti fokot igénylő inkluzív oktatás infrastrukturális, módszertani és oktatásszervezési feltételeinek megteremtése, valamint a kapcsolódó humán erőforrás fejlesztése a köznevelés minden szintjén, többek között az utazó gyógypedagógusi hálózatok fejlesztése révén.
Részvevők és felelős partnerek	Békés Megyei Önkormányzat, civil szervezetek
Az intézkedés megvalósításának lehetséges ideje	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A fogyatékos személyek útja a számukra megélhetést biztosító végzettség megszerzéséig – állapotukból fakadóan – többnyire lényegesen több erőfeszítést igényel, mint ép társaiké. Ezért fontos, hogy a fenti célokat támogató szakpolitikák a korai intervenció, nevelés, oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás egyes szakaszait összefüggő folyamatként, komplexen kezeljék, és ennek megfelelően, összehangoltan tervezzék a szükséges fejlesztéseket.
Szükséges erőforrások	Békés Megyei Önkormányzat koordinációs tevékenysége • pályázati forrásokra van szükség • partnerek vállalásai: helyszín, valamint a személyi és tárgyi feltételek biztosítása

A fenti intézkedések a fogyatékkal élő személyek érdekében szükségesek, ezek alapján összesítve megállapítható:

- Szükséges felmérés a fogyatékkal élők tekintetében, amely a feltérképezi az egyes településen élő érintettek számát és a fogyatékoságuk jellegét, mértékét. Erre a felmérésre alapozva lehet az összes többi intézkedést megtervezni.

- A fejlesztő szakemberek szakmai, erkölcsi és anyagi megbecsülésére alapozva vonzóvá kell tenni a pályát elsődlegesen versenyképes bérezéssel.
- Az információ szolgáltatói feladatokat civil szervezetek el tudják látni, erre a szolgáltatásra megállapodást kellene kötnie a települési önkormányzatoknak.
- A szubszidiaritás elve alapján a fogyatékos személyeknek lehetőség szerint a lakóhelyükön kell az őket megillető szolgáltatásokhoz hozzáférniük.
- A fogyatékos személyek aktív és kezdeményező szerepének kiemelésével hangsúlyt adni a „semmit rólunk nélkülünk” alapelvnek.
- Külön intézkedések útján, az oktatáson, a nevelésen, valamint a képzésen keresztül, továbbá szociális, egészségügyi, közlekedési és munkaerő-piaci szolgáltatások útján javasoljuk előmozdítani azt, hogy a társadalom aktív és megbecsült tagjai lehessenek.
- A fizikai – és infokommunikációs akadálymentesítés kiépítése a közszolgáltatást biztosító épületekben, valamint a közszolgáltatók webes felülete akadálymentesítése szükséges.
- Az Országos Fogyatékosügyi Program figyelembevételével és szempontjai szerint szükséges az intézkedéseket megvalósítani.

II. 3. Az intézkedések fenntarthatósága

A programterv és a szolgáltatási hiányokat felmérő dokumentum elfogadását megelőzően a véleménynyilvánítás lehetőségének megteremtése érdekében a vállalatoknak megfelelően az abban foglaltak megismertetése céljából nyilvánosságot biztosított a Megyei Felzárkózási Fórum által. A megyében található Helyi Esélyegyenlőségi Programok áttekintését követően összehangolta a tervezett tevékenységeket és a célcsoportok sajátos jellemzőinek megfelelően.

A Békés Megyei Önkormányzat olyan fórumot hozott létre, melynek működése során a helyi civil szervezetek képviselői közvetítik a civil társadalom igényeit, megoldási alternatívákat dolgoznak ki és hatékonyan közreműködnek a kitűzött feladatok megoldásában.

A továbbiakban a Megyei Felzárkózási Fórum működését és működtetését vállalja a Békés Megyei Önkormányzat, mint a programterv elsődleges megvalósításáért felelős szervezet. Ezért központi cél, hogy az együttműködés, amely kialakult a továbbiakban is fenntartható módon működjön.

Összegzés

A fentiekben összefoglalásra került azon fejlesztési lehetőségek sora, amelyet a mellékelt együttműködési megállapodásokban szereplőkkel közreműködve, együttműködve kíván a megyei önkormányzat megvalósítani a pályázati lehetőségek függvényében. A Békés Megyei Esélyteremtő Paktum olyan felzárkózást és esélyegyenlőséget támogató, fejlesztő cselekmények sorára épül, amely célok megvalósítására törekedni kell.

A MEP készítésekor a tervezés metodikáját segítő egységes önálló módszertani segédanyag nem állt rendelkezésre. A tervezési munkát a felzárkózás-politika megyei szintű konzultációs rendszerének kialakítását célzó EFOP-1.6.3 pályázati felhívás mellett az Irányító Hatóság, a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, majd a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság iránymutatásai segítették.

A projekt három éve alatt és a következő három évben is mind a Fórum tagok, mind a települési önkormányzatok segítettek és segítik a projekt megvalósulását a helyszín biztosításával, a településen élő hátrányos helyzetű lakosság rendezvényeinkre történő toborzásával, az önkormányzatnál és intézményeiben dolgozó szakembereik által, tájékoztató előadások, tanácsadások, szolgáltatások nyújtásával. A megyei önkormányzat a jelenleg folyó TOP-5.3.2 Megyei identitás projektje keretében az elkövetkezendő időszakban számos településen jelenik meg, amelyek kiváló alkalmat nyújtanak a Megyei Esélyteremtő Paktum továbbviteléhez és tájékoztatáshoz is.

A Békés Megyei Önkormányzat a pályázat ideje alatt a környezetvédelmi és esélyegyenlőségi szempontoknak megfelelően járt el, a hivatali levelezés e-mail formában, valamint újrahasznosított papír alapon történt. A rendezvényekre utazást összefogva oldottuk meg. Nyilvános eseményeken kommunikációjában és viselkedésében a megyei önkormányzat esélytudatosságot fejezett ki, s ezt feltételként jelenítette meg a tematikus nap szervezői részére, az ajánlati specifikációban részletezve (akadálymentes helyszín biztosítása, a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorítása, az erőszak elleni hatékony fellépésre törekvés, az információhoz való hozzájutás fontossága, a lakókörnyezeti és személyi higiéné, a veszélyes anyagok, szennyvíz kezelése, szabálytalan hulladék-lerakók kérdése, a természeti értékek védelme, a társadalmi környezet szemléletének fejlesztése).

A Békés Megyei Önkormányzat az EFOP-1.6.3 projekt időszaka alatt felkészült arra, hogy a megyében megjelenő felzárkózás politikai célkitűzéseket támogató gondolatokkal azonosulva koordinációs feladatot lásson el a Kormányzat és a települési szintek közötti esélyegyenlőségi és felzárkózáspolitikai célkitűzések érdekében.